

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési díj: Egész évre 16 ft. — Félévre 8 ft. — Negyedévre 4 ft.
Egy óra 1 ft 50 kr.

HIRDETÉSI DÍJ: Petit sora 6 kr. — Bélyegilleték: minden hirdetés után
30 kr. — Nyitlér: sora 25 kr.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

„Magyar Polgár” könyvnyomdája

(Bolközép-utca 2. sz.)

Megjelenik minden nap, vasár- és ünnepnapok kivételével.

Használhatlan kéziratok nem adtnak vissza.

Névtelenül beküldött közlemények nem közöltetnek.

KOLOZSVÁR, OKTÓBER 28.

Miképp kell ujjászervezni gazdasági egyleteinket?

Az orsz. magyar gazdasági egyesület szövetségi szakosztálya ehó végén tárgyalás alá veszi azon munkálatokat, melyet a szakosztály a gazdasági egyesületek ujjászervezése tárgyában kidolgozott. A munkálat feltűnteti a külállamok gazdasági szervezetét is s oly részletesen adja ezt elő, hogy annak alapján könnyű lesz bármely szervezetet alapul elfogadni a hazai egyesületi reform számára.

E lapokban több ízben tárgyalva volt a gazdasági egyesületek korszerű ujjításának kérdése. S midőn most újra felölleljük e kérdést, azon szándékkal tesszük azt, hogy a ma már aktuálisvá vált kérdés tisztázását lehetőleg elősegítsük.

Nézetünk szerint a meglevő gazdasági szervezet, egyforma tagdíjakkal, nem felel meg a czélnek; már csak azért sem, mivel nem képes az érdekoldást a gazdaközösségben annyira felkelteni, hogy a hathatósabb munkálkodásra megkiváncsolt eszközöket attól megszerezhesse. Előadtuk a minap, hogy kívánatosabbnak tartanók a szabad egyesülés elvének fentartásával demokratikusabb szervezetet életbeléptetni, és pedig úgy, hogy minden egyesület felvehesse tagjai sorába mindazokat, a kik bárminő csekély évi járuléknak fizetésére kötelezik magukat.

Ezen szervezetnek tüzetesebb kifejtésére szolgáljanak a következő pontozatok:

1. Az országos egyesület (vagy Erdélyben a Kolozsvárott székelő gazdasági egyesület) tekintse feladatának a tényleg meglevő egyesületek működési területét kijelölni akként, hogy az országnak minden községe valamelyik gazdasági egyesülethez be legyen osztva; és tekintse feladatának az új egyesületek keletkezése folytán szükséges új beosztást is folytonos evidenciába tartani. E czélból szerkesztszen az országban levő gazdasági egyesületekről egy törzskönyvet, mely a történet módosítások alapján évről-évre egy grafikai térképpel együtt közzététessék.

2. Minden gazdasági egyesület alap- és szabályzaiban legyen szabatosan megjelölve a terület, a melyre az egyesület működését ki akarja terjeszteni; és ez legyen egybevágó ezen területtel, a mely a törzskönyvben az illető egyesület számára kijelöltetett. Jó volna, ha minden gazdasági egyesület az országos gazdasági egylet által készített s az egyes egyleteknek megküldendő térképből a területet, melyen működni fog, külön kis térképen alapsabályaihoz csatolná. S a kormány csak az így felszerelt s az országos egylet ajánlatával ellátott egyesületeket kellene a törvényes bemutatási záradékkal ellátni.

3. A gazdasági egyesületekről szerkesztendő országos törvényben szabatosan ki kellene jelöl-

ni azon feladatokat, a melyeket minden, az egyesületi törzskönyvbefelvéendő, egyleteknek multhatlanul maga elé kell tűznie, hogy az egyesület számára a törvény által megadandó jogok részese lehessen. Ily jogok volna: névvel neveztesen az egyleti követeléseknek (tagsági jegyzéseknek vagy díjaknak) a peres út mellőzésével, szükség esetén állami vagy hatósági közegek által való beszedése; többrendbeli állami kedvezmények élvezete, minők az adómentesség, levél-portómentesség, az egyesületi képviselőknek országos gazdasági gyűlések alkalmával adandó szabad vasúti jegyek; a kormány kiadványainak ingyenes élvezete; minimális vasúti díjak engedélyezése helyi kiállítások és versenyek rendezése érdekében! stb.

4. Minden egyesület organizatiója legyen olyan, hogy a kormány vagy közgazdasági előadó megkeresésére hozzá intézett felszólításoknak haladéknélkül megfelelhessen. Legyen egy kellően dotált fizetéssel hivatalnok, a ki egész munkásságát annak szentelje, hogy az egyesület kifizetett czélját minél sikeresebben betölthesse.

5. Minden egyesület szerkesztszen évi működéséről szóló jelentést, mely területének mezőgazdasági állapotait s az azok javítására tett mindenemű intézkedéseket rendszeresen feltüntesse. E jelentések kéziratban küldessenek fel a központba, hogy itt egy collectiv gyűjteményben a főbb eredmények méltatásával ki nyomattassanak és akár az or-

szágos egyesület, akár a kormány által az összes egyleteknek megküldessenek.

Ezek képezhetnék azon keretet, a melyen belül az egyesületi reformot úgy lehetne keresztülvinni, hogy minden egylet összhangzatos, tervszerű működést fejthessen ki.

Kiegészítésül még csak azt jegyzem meg, hogy az ily egyesületek területén levő rokonegyesületeket (minők a gazdakörök, kisebb pinceegyletek s más speciális célokra alakult egyletek) nekik alá kellene rendelni, úgy, hogy azoknak mintegy lokális vagy speciális közegeit képezzék; de természetesen önállóságuknak épségben tartásával, s csupán a munkafelosztás sikeresebb hatása érdekében a kikötött kötelezettségekkel.

Az egyes gazdasági egyesületek területén túlmenő hatáskörrel alakult speciális egyesületek, minők például a felsőmagyarországi haltenyésztési egyesület, önként értendőleg, nem rendezhetők egyes gazdasági egyesületek alá. Ezek továbbra is változatlanul megtartatnák jelen szervezetüket.

—m.

A költségvetés tárgyalása. A képviselőház pénzügyi bizottsága tegnap tartott ülésén folytatódott tárgyalta az 1883. évi államköltségvetést.

Következett Hegedüs Sándor előadása mellett a pénzügyminiszterium költségvetésének tárgyalása.

Tarcza.

A koszoru-zápor. *)

Teleki Sándortól.

Minden, a mi túlságos, legyen az bár a legjobb, undort okoz; a jóból is a sok megárt; így mondják ezt nálunk faluhelyt. Én is túl vagyok táplálva koszorúval.

A múlt napokban látogatóba jön hozzám egy úr, már olyan kurta úr, ki nagy ezüst kupakos tájékepipát tart a szájában, mikor utazik, de nem szíja, s mikor azt kérdeztem tőle, hogy hát elvégre is miért tartja szájában csak úgy szárazon, azt felelte: így jobban köszönnek az oláhok. Ezzel az úrral a Károlyiék nagy vagyonáról beszéltünk idő-ágyonutól, mert hát az ember a vendégével szóba áll, s azt mondja: nem is tudom, hogy egy olyan gazdag nagy úr, mit is csinálhat nagy a temérdek pénzűl, persze az olyan nagy úr soha sem eszik egyebet pakerájnál.

Szegény Károlyi Pista barátom jutott eszembe, ha neki mindig csak pakeráj kel-

lene ennie, de meg lenne löve! Nekem is a koszoru most egész pakerájom, csömörölöm tőle. Nem mondom én azt, hogy az ember halálának, kegyeletének, bámulatának, szeretetének, ragaszkodásának ne adjon pántlikás és virágos kifejezést. Jól van; helyes, magam is dobtam sajátkezüleg Thalia dicső papnéjának picinyke lábaihoz, hódolatom és bámulatom zálogául rezedát, de hát olyanak, a ki megérdemelte. Ma, különösen vidéki városokban, nyárban bő virágzások, fel-lép Talpas Anikó, színészno néven Bá-j-

völgyi Irma kisasszony, vagy a Regenbogen Fáni, új néven Szivári Izabella a Jáfet nemzetségből s úgy agyonkoszorúzzák, mint-ha csak Blahánét vagy Prielle Cornéliát.

Nagy fájdalom s végtelen szomorúság, midőn gyermek szüleit vesztí, az anyának szeretetét, szíve melegtét nem pótolja senki, semmi, szivükből, lelkiükből, legszentebb érzelmükből visz el magával a hideg föld alá egy darabot, s az a hely, honnan elvív, üresen marad mindig, örökké, sajog, fáj. Emléke olyan vizsgálatólag édes, és sirja felett mégis olyan meregkeserű; sajnáljuk, fájlatjuk, szentül, hiszen őrizzük emlékét s áhitattal helyezzük sirjára koszorút, de akkor, mikor legkevesebben látjuk.

Voltam én egyszer egy vig temetésén. Azt hiszem, maga a halott is örült halálán, hosszasan betegeskedett, nagy fájdalmait voltak, meguntta életét s vágyva-vágyott meghalni, majdnem leste a halált; e mellett nagyon ideges volt, ingerlékeny, indulatos, folyton zugolódott, zsembelt, s mindent rossznak talált, környezetét iszonyuan zsarnokolta, ezek ki voltak merülve ápolástól, virasztástól, s ha az isten őrző angyalai lettek volna, még akkor is óhajtották volna halálát.

A temetésnél a koporsón halomra volt rakva a koszoru, a szalagokon arany ezüst betűkkel nyomtatva:

Imádot Férjemnek! — Vigasztalhatatlan özvegye.
Szeretett kedves apáknak — Leányai.
Felejtethetlen apáknak — Fia.

Néztem, hogy vajjon a pompe funebre nem siránkozik-e rajta egy veres szalagos koszoru?

Mikor boldogult emlékü Deák Ferencz ravatalára halála jelöl a királyasszony egy koszorút helyezett, s ezen jelenetet Zichyvel lefestette s azt a muzeumba kiállította, fel-

nyitá szilipjét a koszoru-árnak, s azóta vad rohammal, szilaj kitéréssel rohan szinpadra, temetőbe, sirhantra, szoborra, s ha nálunk Szathmárban a sváb falukban járok, megkapom a koszorut a szent Flórián nyakában, a Krisztus keresztjén, a szenvedő szűz halántékain, vagy a nagybányai heid mellett, a Nepomucenus szent János feje felett ragyogó réz csillagokon. (Különben Nepomucenus szent János szentségét köből kifuragva, hogy állhatatosan hiszem, hogy életében is köből volt.)

És még ha hazai iparunkat emelné, s az a sok eszű burjánra kiadott pénz benn maradna nálunk, a Kálódi-növérek üzletében, vagy a nagybányai árvaházban, hol nagyon szépen gyártják a papiros-virágokat, még csak hagyján; de a selejteset Bécsből hozatják, a javát Párisból s a mi pénzünk kivándorol, s aztán üthetjük a nyomát.

A napokban a nagybányai postán voltam, rég ideje annyi csomagot egy halomban nem láttam az ottani postán soha; kérdém a postatisztól, mi van bennök? udvariasan — a mi különben postahivatalnoknak nem szokása — felelé: koszoru.

— De hát kinek?

— Halottak napjára.

Örvendtem, hogy élek.

Ezen a koszoru-ragályon — ugye lehetne segíteni, hogy egy főhercegné elmenjen valami országos halott ravatalához, s a helyett, hogy koszorút vigyen, hozzon el onnan egyet.

Ezzel a koszoru-filokszerá ki lenne irtva.

Szegény Petőfi! De megviselték a múlt napokban; abban az egyben télt volna öröme, hogy a nem hivatalos arisztokrácia tündökölt jelen nem létével. Nem merték megközelíteni világosságát. Én nem tudom miért? Miféle a roposra, de nekem ezen ünnepélyesség alatt

Márk evangelistának XI. részének 15-ik verse jutott többször eszembe.

„Menének azért Jeruzsálembe: és bemenvén Jézus a templomba, kezdé azokat kivenni, a kik árulnak és vásárolnak vala a templomban és a pénzváltóknak asztalaikat, és a galambárusoknak székeiket felforgatá.”

Azután még eszembe jutott Petőfi-nek ez a verse, melynek címe: „Imádságom.”

És magamért? mit kérjek magamért?

Adj hát nekem szépséges szeretőt,
S a melyen majd meglátogassam őt,
Gyors paripát; aztán sok, sok babért...
Nem hogy fejemet ékítse, nem,
De hogy, ha nem lesz szénám, abrakom,
Csikóm legyen mivel jól tartanom...
Hallgass meg engem édes Istenem!

Furcsa az ember esze járása!

Önérdékből írom e sorokat. Hatvankét éves vagyok, közel a sirhoz, nem messze a temetőtől, s mint egy híres orvos mondta: hatvan éven túl minden öt perc grácia, minden élvezet egy koporsószege. Én meg amit lehet, nem vonok meg magamtól a zartartom a stoikus bölcseséssel: post mortem nulla voluptas.

Én olyan koszorús halott leszek.

Megmondom miért.

Gyermekegém óta mindig jó cimborá voltam, tanulótsáim, azon kevesek, kik élnek, ragaszkodnak hozzám; negyvennyolczban megcsináltam a hét vágást, — az is számít: mint emigráns, nem hoztam szegényt nemzetem nevére, — az is valami; vénségemben elkezdtem firkálni s irok kóta nélkül, természetesen úgy, a mint a szívem éri s agyam ki-gondolja; szeretem ezt a földet, mely hazám, s ezt a népet, mely testvérem!... olvasnak, — azt mondják prózám eredeti, én azt mondom foghagyma, egy egész tál ehetetlen, — az ételnek izzt ad, ha mindenki úgy írna, mint én, nagy baj lenne, de a sok közül nem veszi ki rosszúl magát, mint a pipacs a zöld me-

*) A „Budapesti Hírlap”-ból vesszük át ez érdekes tárczázikket, mely bizonyára nemcsak átvélsásra, de megszívélésre is méltó.

Ezen tárcza központi igazgatása czimén előirányoztatik 737.388 frtnyi összeg, mi a múlt évi 733.604 frttal szemben több 3784 frttal. Az előirányzat észrevétel nélkül elfogadtatott, valamint megszavaztattak a következő előirányzatok is: központi állami pénztár előirányzata: 60.873 forint; a pénzügyi igazgatóságok 836.346 forint kiadási előirányzata; az illeték-kiszabási hivatalok és illeték-kezelési szakszolgálatok szükségleteire 458.026 frt. A bizottság e czimnél figyelembe ajánlja a kormányának Hegedűs azon indítványát, hogy a rendes kiadás XVI. fejezet 19. czimében foglalt jutalmak és segélyek, valamint az illeték-behajtási költségek rovatai is e helyen és czimben irassanak elő a jövő költségvetésben.

Továbbá változatlanul elfogadtattak: az adófelügyelőségek és azok segédszemélyeinek czimén előirányzott 776.116 frt; állami pénztár Záróban 16.304 frt; az adóhivatalok czimén előírt 1.135.794 frt kiadási tétel; a pénzügyi, illetőleg vám- és adóörzsök szükségleteire 2.100.000 frt, melynél az átruházási jog a személyi járandóságok között adatik meg; a jogügyi igazgatóság czimén 61.818 frt; a kincstári ügyészségekre 87.149 frt; pénzügyi törvényszékek Horvát-Szlavonországban 5695 frt; és az állandó kataszter czimén 404.330 forint.

A megyék 1883. évi közigazgatási, árva- és gyámhatósági szükségleteinek fedezéséről szóló törvényjavaslatot, a belügyminiszter a legutóbb tartott minisztertanácsnak bemutatva, mely jóváhagyván, az előadó miniszter felhatalmaztatott, hogy azt ő felsége legfelsőbb beleegyezésével az országgyűléshez terjessze be.

A képviselőháznak november elején egy formális ülésén, tekintet nélkül azon tárgyalások eredményére, melyeket az osztrák államvasút igazgatósága az osztrák kormányval az alapszabály-módosítás engedélyezése iránt folytat — törvényjavaslat fog előterjesztetni az osztrák államvasúttal vonalai megosztása, illetve a vágánygyi vasút eladása tekintetében megkötött szerződés bevizsgálására.

Az osztrák-magyar vám-konferencia Bécsben az utóbbi napok folyamán, miután a betűsoros áruajánlatot szövegét véglegesen megállapította és a végleges szöveg a konferencia tagjai által aláírtatott, azon utasítás egyes részletei felett tanácskozott, melyek a Franciaországgal esetleg felveendő szerződési tárgyalásokra kidolgozandók lesznek. Hogy e tárgyalások a francia megbízottakkal mikor fognak megkezdődni, ma még nem határozható meg, miután e tekintetben a francia kormány részéről még egy jegyzéket várnak. A vámkonferencián jelen volt magyar megbízottak Bécsből ma visszaérkeztek Budapestre.

zón; Petőfiék barátja voltam s társaságának tagja, a kolozsvári nemzeti színház dísz-színésze és Szamosújvárt dísz-örmény, jó emberem van elég s asszonyom tán még több; rokonom az, a kit én szeretek, és többeket szeretek s azok viszonzózzák; Kolozsvárt születtem. Nagybánya város díszpolgára vagyok s Debreczen tudja, hogy mennyire szeretem azt az én kedves városomat. Midezek egy-egy koszorura jogosítanak.

Aztán — Jókainak, Munkácsynak, Blahánának ajánlottam egy-egy kötetet, s illő azt egy koszorúval visszavágni; és a hírlapok, melyekbe tárczáztam? és a színésznők, kiket szerettem, s kiket virágoztasson az isten hosszasan; és a felsőház, melyben életemben egyetlen egyszer voltam s akkor is azt danoztam: „So leb denn wohl du stilles Haus!”

Ez olyan testamentumféle és egyszerűsége, hogy ha tetszik különösképpen, de higgyék el, nem affektáció. Ezt mindig utáltam, azért tartottam Garibaldit minden nagy ember ismerőseim között a legnagyobbaknak, mert soha egy pillanatig sem láttam affektálni.

Boldogult szeretett jó édes anyám halála előtt néhány nappal ágya mellé ültetett, megfogá kezemet, s beszélt a halálról, mint egy bölcs, s végrendelkezett, mint egy hős. „Aztán édes fiam ne koszorúzzatok, csup a vén asszonya virágok között.”

Hát még a vén ember?

És milyen sirba dobott pénz, mennyi nyomort lehetne vele enyhíteni. Ha azokkal a szalagokkal a nyomor szenvedése facsarta könyveket lehetne letörölni, ha azokkal a virágokkal a munkát kereső és nem kapó éhezőt lehetne táplálni, ha a télvíz idején didergő, reszkető, elkékült arcú meztelűs árva gyermekeket be lehetne takarni, — oh! akkor én

Egy román emlékirat.

(Memorial, compus si publicat din insarcinaria conferentei generale a reprezentantilor alegetitorilor romani adunati la Sibiu in dilele din 12, 13 si 14 Maiu st. n. 1881, prin Comitetul seut emis cu acea ocazione.)

Midőn a románok 1881. év május havában, a képviselő-választásokat megelőzőleg értekezletre gyűltek, határozatba ment, hogy programjuk tárgyában, illetőleg annak igazolásul egy emlékirat szerkesztessék és az szélesebb körben tételesen ismeretessék. E „Memorial” közelebből hagyta el a sajtót, s miután az már több európai nyelvre is lefordítottatott, nagyon is helyén levőnek találom, hogy azt kivonatolva bár a magyar közönséggel is megismertessék, annál inkább, mivel e „Memorial” által épen mi magyarok vagyunk első sorban érdekelve, a mennyiben Európa areopagja elé állítottunk.

Az emlékirat a románok jellemzésével nyílik meg.

„Azon népek között — így szól a „Memorial” — melyek az osztrák-magyar monarchiát alkotják, a románok — latin népfaj — tekintélyes területet foglalnak el (40—46° kel. hossz. 45° 6'—48°-ig északi szél). A románok a legrégibb bizánczi krónikásktól kezdve valachi, vlachi, vlasi, gens Valachorum, Natio valachica, populus valachicus névvel nevezetnek, melyek a német Wälsch nevezettel azonosok, s ez latint és itáliait jelent. Nyelvüknek nagyobb része s történelme latin. Életerejére mutat, hogy annak dacára, hogy különböző ellenséges népek által volt környékezve s az ellenség pusztításainak ezerszer kitéve, fentartotta magát, sőt a veszélyek nagyságával, szívóssága is növekedett. Más nemzettek ily körülmények között annyira elenyésztek, hogy alig hagytak maguk után némi nyomokat a nemzetek történelmében. A „Memorial” szerint az osztrák-magyar dualizmusnak célja: a német elem hegemoniájának biztosítása a Lajtán túl és a magyar elemnek a Lajtáninnel. Jóllehet mindkét elem a monarchia poliglott országaiban kisebbségben van, azt hiték, hogy céljokat legbiztosabban az által érik el, ha a más nemzetiségek nyelvét, jellemét vagy bármely más ethnográfiai nyomokat kiirtanak, eltörölnék.

A monarchia egyetlen népe sincs annyira terhelve, egy sincs oly sok üldözésnek kitéve, mint a román, leginkább azon okból, mivel úgy a multban, mint a jelenben szívvel, lélekkel ragaszkodik nemzetiségéhez és nyelvéhez, melyek segítségével alkalma nyílik mind inkább közeledni a többi nemlelatin nemzetekhez s magáévá tenni a tudományokat és művészeteket, civilizációt, melyet ezek tele-

marokkal szórnak feléje. A magyarok a román kultúrában a magyar nemzetiség, nyelv, művelődés veszélyét hiszik. A magyar államférfiak satelleseivel a nemzetek veráthasonlításának mőtétét kísérik meg; a nyelvvel és szellemmel a nemzeti genizust megsemmisíteni igyekeznek s ezekkel együtt a hagyományokat, történelmet, a gondolkodási módot, sőt még a vallási meggyőződést is.

A Memorial kétféle küzdelmet különböztet meg a magyar és román elem között. Az egyik a vallási, polgári és politikai jogok, a másik a nemzet genetikus hagyományai a nemzeti nyelv és valódi kultúráért vívott harcz. Ennek dacára a magyarok a szabadság frázisát hangoztatják, hogy Európa szemébe port hintsenek. Pedig az emberi jogok sehol sem voltak annyira megsértve, mint Magyarországon s leginkább Erdélyben. Önkenyt nem is adtak semmi szabadságot s a mit nyertek is a románok, azt erővel csikarták ki, mint 1784-ben (Hóra-Klóska-Krisán-féle mozgalom) és 1848—49-ben. A román származású és nemzetiségű képviselők nem tüntetnek meg a magyar országgyűlésen. A sérelmek kifejezésére más szabad államokban léteznek még más utak is; ilyenek a reuniók, meetingek, felfolyamodási jog és szabad sajtó, ezek azonban itt korlátozva vannak.

Az emlékirat második cikkében ki van fejtve a szebeni román konferencia célja. E szerint határozatot kellett hoznia a román nemzet ezután politikai magatartására nézve, a mostani osztrák-magyar rendszerrel szemben s nevezetesen, hogy a képviselő-választásokat illetőleg 15 éven át szerzett szomorú tapasztalatok, tekintve, a passivitas terén maradjanak. A program a következő pontokból áll:

Erdély autonómiajának viszaszerzése; a román nyelvnek, a románok által lakott területen lendő behozatala, úgy az adminisztráció, mint az igazságszolgáltatás terén, a románok által lakott területeken román hivatalnokok alkalmazása, a nemrománok közül csak azok, kik románul beszélnek és írni tudnak, s kik a románok szokásait ismerik; a nemzetiségek egyenjogúsítási törvényének revíziója, minden törvény loyális és realis végrehajtása; az egyházak és felekezeti iskolák autonómiajának kivívása és fentartása, új választási törvény alkotása az általános szavazási jog alapján vagy legalább annak kivívása, hogy minden lakos, ki egyenes adót fizet, szavazási joggal ruháztassék fel; a magyarosítás elleni harcz; általában a szabadság eszméjének megvédése; a szükséges reformok különösen nemzetgazdasági és financiaiis tekintetben, a terhek könnyítési módokait. A dualizmus kérdése nem lévén napi renden, erre vonatkozólag vé-

leményének nyilvánítását alkalmas időre tartja fenn.

Vázlatosan előadva, ezek a program tételei; melyek elősorolása után a Memorial áttér a részletekre. Nevezetesen Erdély autonómiaját illetőleg. Erdély egyesítését Magyarországgal hátrányosnak tartja, s igazságtalannak jelzi, hogy míg Horvátország és Szlavonia az állam egységét nem zavaró autonómiával láttatott el, Erdély Magyarországra olvasztván, egyedül Erdély képez e tekintetben kivételt. A magyarok, kik a centralisatión ellen küzdöttek, az 1860. év előtti osztrákokat e tekintetben fölfülmulták. Hivatkozik Erdély régi autonómiajára az 1691-diki diploma leopoldinára s a mohácsi vész előtti időre, midőn Erdély autonómiával bírt. Ennek fentartását európai szempontból i szükségesnek tartja.

Szól aztán Erdély terület nagyságáról s népességéről, kitüntetvén a román elem nagyságát, mely $\frac{3}{4}$ -át teszi összes lakosoknak. Erdély autonómiajának történelmi adatait tárgyalván, a magyarokról egy nyilatkozik, hogy történelmük 900—1200 évig csak legendák gyűjteménye (collectiune de legende) és csak egy tényt ismer el, hogy t. i. Erdély sohasem volt teljesen Magyarországra olvasztva, sőt Szt. István is elismerte e czimélet Ducat, Vajdaság. A vajdák jogai között a történelem kiemeli a jus collationis bonorum-ot is vagyis azon jogot, melynélfogva földet adományozhattak. A vajdák hatalmi körét illetőleg hivatkozik Fejér codexére s Kemény József Transylvaniájára.

Szól aztán Erdély legislativ jogáról s főleg, hogy már 1291-ben országgyűlése volt s Apafi Mihályig e joggal élt is; a Habsburg-ház uralkodása alatt is tartattak országgyűlések s ezek utolsója 1865-ben Kolozsvárt. 1542—1834-ig, Gál László szerint, Erdélyben összesen 228 országgyűlés tartott. De Erdélyben az országgyűléseken kívül gyakorlatban voltak még a kerületi és megyei gyűlések is. Erdély autonómiaja megerősítést nyert az 1693-ki leopoldi diploma által, mely Resolutio Alvinciana nevezet alatt ismeretes. Ezt megerősítette VI. Károly császár, valamint II. Leopold. Az 1848—49-ki véresforradalom következtében Erdély autonómiaja tíz évre felfüggesztetett ugyan, de az 1860. okt. 20-ki diploma az összes nemzetek jogait ismét elismerte, sőt 1863. jul. 1-re Szebenbe országgyűlés hívott egybe.

A sadovai és kónigrázi catastrofhák következtében a helyzet kedvezőtlen fordulatot vevén, Erdély autonómiaja megsemmisült. A magyar államférfiak rendszere az osztrák absolutizmus bűnébe esett, azzal a különbséggel, hogy alkotmányos formában rejtőzik. A

Szomorú, de úgy van: az első költőt nem gyászoltuk meg annyira, mint egy közepes államférfit.

Igen, mert nagyon különös a mi társadalmunk. A nagyságot legtöbbször a szerint méri, s a nagyok iránt részvétet a szerint nyilvánítja, hogy kit minő gyakran emlegetnek a lapok, és egyesek. Ki mennyire mozdította elő a közt? Ki mennyit tett életében haza-, és társadalomért? Ezt csak a józanabb kiesel rész mérlegeli; ha a nagy tömeg mérlegeli is, csak annyiban teszi, a mennyiben e működés reá nézve érezhető, gyakorlati jó hatással van. Elvontabb dolgok iránt még, vagy már kevésbé lelkesedünk.

E téves irány, és főleg a tapasztalt közöny, fő oka. — Csak egy költő volt! — gondolják sokan. Akár ir verset, akár nem, mi egyaránt fizetjük az adót. De haljon el csak egy közepes államférfi, kinek szereplése véletlenül némi tehertöbblettel áll kapcsolatban: meglátszik, hogy a gyász általánosabb, belterjesebb lesz.

Korunk nagyon anyagiassá lett. Házi ur, és házi nő asztalai egyaránt átalakultak. Régebben mindkettőn lehetett valami érdelemmelesítő olvasmányt találni. Ma az első csak börczetudósításokat, a másodikok csak divatmintákat talál. Mindkettő csak magos agóra és nem szellemi magoslata tör. Mindkettő csak szédeleg: egyik pénzzel, másik érzel-mekkel.

Igy a társadalom felsőbb osztálya. Ez irányozza az alsóbb néposztály érzelmi világát is. Kenyér után szalad ez, nem betű után. S ha valaha erre is jut, fogalma sincs a tiszta forrásokról, hanem merít a ponyvairódlom pocolyáiból.

Ellanyagoljuk a nép fiait mindjárt serdülő koruknál, hogy az „angyalcsinálás” korát ne is emlitsük. Meghozzuk a törvényt, hogy mindenki tanuljon, s azt hisszük, hogy ha a corpus jurist a hóna alá nyomjuk, magára

hagyhatjuk, hadd boldoguljon vele: magától megy tovább minden.

Megy bizony olyan szépen, hogy egyszer csak azon vesszük észre, hogy a falu ifju nemzedéke fölcseperedett, de betű dolgában csak ott áll, hol az öregok. Eltelik a drága időből 15—20 vizsgálhatóan esztendő, de a mi népünk szellemi előhaladásán nem látszik ebből egy pillanat se.

A kik az iskola padjaiból már kinőttek, azok még mindig tanulhatnának valamit a templomok padjaiban, vagy a lelkesek, tanító vezetése alatt álló önképző egyesületek s ezekkel összekötött népkönyvtárak után. Haj de e dolgok a mi népünk előtt inkább a mesék honába tartoznak a vasorron babánál, ki a tehén tejét boszúból vérré változtatja!

Aztán, a mennyiben ki is van fejlődve az olvasási vágy, az túlnyomó részben politikai lapjaink olvasásában nyilvánul. Az kell nekünk, a mi pikáns, a mi egy napról a másra történik, s egy naptól a másikig él. Azt olvassuk, hogy az afrikai partokon miként akasztanak fel egy néhány tengeri rablót, de azt nem, minek megírása mellett egy nagy költőnk éjeken át viraszt, hogy lelket annál inkább soraiba öntesse...

Régebben az iskolákban is nagyobb figyelemben részesült szépirodalmunk. Különkö-rök alakultak, melyek fokozták a kedvet, és fogékonyságot a lelkekben. Ezekből később a szép és nemes iránt szomjas lelkek szálltak ki az életbe, hol nemcsak élvezték tovább az Olymp nektárát, hanem másokkal is megizleltették azt: apostolaiavá váltak irodalmunknak.

Ma az ifju nemzedék nem fenséges eszmék forrásánál edzi, hanem kéjek pocolyáiban senyveszti kedélyét.

Ime nagyjából az okok (mert több is van!), a mikért a társadalom, és haza nem is tudja eléggé érezni, hogy a legnagyobb költő halálával mit veszítették.

Hanem a nemzet becsületét megmentet-

HÉTRŐL-HÉTRE.

A lant elpattant hurjai még rezegnek; a nyilalás, mi a hazán végig futott, még hatalmában tartja sziveinket. A gyász általános, mint az átható, sűrű köd, mely nemcsak a tárgyak ormain burkolja be, hanem az alatt guggoló törpe bokrot is.

Nagyon természetes, hogy az országos bánat e nagy hete elől vidéki heti krónikás se térhet ki. Nem is akar kitérni. Sőt sajnálja, hogy e minőségében sokszor csak az események után tipeg, bár erős meggyőződése az, hogy a jelen országos veszteség még sokáig napirenden marad, s nem egyhamar tér el fölőtte a nemzet.

Erős e meggyőződése, bár a haláleset alkalmából tanúsított gyász nem igen jogosítja erre. Figyelemmel kísértük a főváros, s az ország magatartását. Észrevettünk, méltányoltunk mindent, mi a veszteség, és bánat külső kifejezésére, a nagy halott iránt való kegyeletos érzések tanúsítására szolgált. De szerintünk, egy nagy nemzet részéről ez nem volt elég legnagyobb költőjével szemben.

Lám, még a fővárosban, a gyászeset közvetlen színhelyén is a lapok felszólására volt szükség, hogy azt anélkül fektelobogótis kitérjék, a mi aztán ittott lengett. A vidék pedig, mintezt a leghűbb tükrök: az illető lapok bizonyították, még hátrább maradt. A ravatal látogatását, a temetésen való részvétet nem tartjuk az általános gyász hőmérőjének. Ily helyekre a nagy tömeg kíváncsiságából is elmegy.

következő fejezetben a „Memorial” szól az unióról, hangsúlyozván, hogy az 1691. decz. 4. leopoldi diploma által Erdély nem keblezett be s nem realis, hanem personalis unió lettett. A mi pedig Erdély területét illeti, föl-emliti, hogy 1500-tól innen Bihar, Arad, Zarándmegyék és a Szilágyság Erdély kiegészítő részeit képezték. A román nemzet régiségét illetőleg, a Traján által eszközölt gyarmatosításra utal (105. Kr. u.), egyszersmind emlékebe idézi a Traján oszlopát s a római colonia számos műemlékét, tekintetbe kívánva vétetni, hogy a románok már Constantín és Justinianus idejében ott laktak, hol ma, míg a magyarok csak később jöttek be. A Szent István decretuma, melylyel a magyarok dicsekednek, régen elveszett, s mik a Corpus Jurisban láthatók, csak töredékek; még a magyar korona eredete sincs máig kitisztázva.

A magyar arisztokráciának mi sem lehetett becsesebb, mint az arany bulla, melyet II. Endrétől 1222-ben kicsikart, s mely kivételével kiváltságait tartalmazza. A magyaroknak különben két dolgot kellene tekintetbe venniük, midőn másoktól historiai bizonyítékokat kívánnak, először, hogy III. Bélaig nem is volt irdójuk, másodsor, hogy a könyvnyomtatás csak 1456-ban lőn feltalálva. A „Memorial” egy más fejezetben említést tesz arról, hogy a románok ab antiquo Erdélyben és Magyarországon saját kerületekkel vagyis kenészséggel bírtak. Hivatkozik gr. Kemény József, ki jobban tudta, ki volt Anonymus Balae Regis notarius, mint egy Hundsörfer (Értés Hunfalvit), egy Roesler stb. Kemény azt mondja, hogy a magyaroknak Pannoniába jövetelük előtt a románok ott uralkodtak, hol ma is laknak.

Hogy a románok más országokból jöttek volna a 12., 13., 14. században, ez nem áll, ellenkezőleg, a románok innen kívándoroltak vallási üldözések miatt IV. Béla, Róbert Károly, I. Lajos és Zsigmond királyok alatt. A szászok a románok birtokaiba helyeztetek. A románok 1228-ban, mint a székelyek szomszédai említetnek. Egy 1252-beli okmány szerint Fogarasmegyét ösödöktől fogva románok lakták; egy más 1252-ből való okmány oláh terület-ről szól. Ottokár cseh király 1260-ban kelt egyik levelében tisztán említi, hogy Béla és V. István király hadseregében számos román is harczolt stb. stb. A „Memorial” szól még számos városról és községről, melyek egykor román birtokot képeztek, e fejezetet azon megjegyzéssel zárva be, hogy az 1479-iki kenyérmezei ütközetben részt vett győzők seregének tulnyomó részét románok képezték. Terünk szűk volta nem engedi, hogy

te a fővárosi és vidéki hírlapirodalom, s a fővárosi írók, művészek, és csekélyszámú válogatottak köre, élőkön a főváros törvényhatósága és közönségével.

Nagyon helyesen jegyezte meg e gyásznapok alatt valaki, hogy mit tett volna Páris egy Hugó Victor halála esetén! Igaz, Páris többet, nagyszerűbb dolgokat követelt volna el, először, mert nagyobb; másodsor, mert francia eleme az idegenséget absorbeálja; harmadsor, mert arra is tekint, hogy a részvét tüntetésszerű kifejezésének nagyságából a külföld következtet elhunyt férfi nagyságára is.

Budapest kicsiny; polgársága nagy része nem beszél, nem érez magyarul. Ezért, mikor fentebb konstatáltuk, hogy nem felelt meg várakozásunknak, koránt sem a város hatóságát és közönségét, hanem csak polgársága nagy részét hibáztattuk.

Hanem a vidék, ennek tösgyökeres magyar része és az intelligens, egészen magyar Kolozsvár városnak magatartása elszomorítottak. Honnan várjon az ember, ha e helyekről se?

Nem vezeti tollunkat gyerekes fölfogás. Nem azt vártuk mi, hogy a közönség felzárkókoljon, vagy itthon kiálljon és sirjon. Sőt annyira nem vagyunk a külsőség embere, hogy még csak a különben közszokássá vált lobo-gó-kiütés elmaradásán se üttünk meg. Hanem azt megvártuk volna, hogy hatóságunk, köreink, egyesületeink a veszteséghez méltó férfias komolysággal és módon fejezzék ki a veszteség felett való fájalmukat.

Bizon senki se érdemelte volna meg úgy, mint a költő; főleg, ha igazán költő; legkivált, ha az nemzete elősmert legnagyobb költője; legeslegkivált, ha ez azt a szolgálalt tette nemzetének, a mit elhunyt jelesünk a kétségbeesés napjaiban, dicső multunk fölelevenítése, s nyelvünk búfajos kezelése által tett.

Mert nyelvében él a nemzet; s hiában van ott a politikus, hogy alkotmányos évek-

ez Emlékiratot részletesen ismertessük; következésként tehát csak egy nagyjában teszünk említést fejezeteiről. — A következő fejezetben az erdélyi és magyarországi vajdák és alvajdákrol van említés téve, majd áttér a román nyelv használatára. Erre a „Memorial”-ban nagy súly van fektetve kimondja, hogy a román nyelv alkalmazása nem hoz vesztélyt az államra. A választási törvényre nézve a „Memorial” úgy nyilatkozik, hogy az hiányos, absurd s ezért gyökeres átalakítást kíván, már azon okból is, mivel a román és nem román választók száma között nincs meg az igazságos arány.

A 10 millió nemmagyar népességnek magyarosítására való törekvést hiábavaló fáradozásnak tartja, ezzel szemben úgy vélekedik, hogy az állam biztosítása nem a nyelvek kiirtásában rejlik, hanem a hazafiság eszméjének kifejtésében; de nem a centralisatio, hanem a foederatio alapján. Egy hosszabb fejezetben a románok küdelmeit adja elő a „Memorial”, melyeket politikai és vallási sérelmei miatt, azok érdekében vivott. Azt ezt követő fejezetben szól az 1848. és ezt követő évekről. Itt közé van téve az 1848. évi balázsfalvi határozat ismertetes 16 pontozata, valamint a román gyűlékezett által, a „szabadság mezején” (Campul libertatei) tett eskü-mintája. Az ezt követő fejezet az agrár és urbéri törvényekről szól. A „Memorial”-t, „Epilog” zárja be, melyben jelzi, hogy az emlékirat az európai közvélemény informálása céljából hoesztított ki. Végül a „Függelék” több történelmi okmány másolatát tartalmazza.

Nemes Ödön.

A horvát tartománygyűlésből.

A horvát tartománygyűlés csütörtöki ülésében megtörtént a botrány, melyet Starcevic és társai tervszerűen készítettek elő. Starcevic az ülés kezdetén egy egész csomag irománnyal jelent meg s már akkor kijelenté, hogy be fogja bizonyítani a kormány hazaárulását. Nem mondhatta el azonban mindazt, a mit modani akart, mert Hrvát elnök, ki a tanácskozást vezette, a mint néhány grombaságot mondott, azonnal megvonta tőle a szót. De az, amit Starcevic mondott, elég volt arra, hogy a botrány teljes legyen. Általános elismerést keltett Miskatovic beszéde, ki elég bátor volt oly igazságokat mondani, melyek Horvátországban nem igen tetszenek. Az ülés lefolyása a következő volt:

Miskatovic, mint első szónok, azon meggyőződését fejezi ki, hogy a botrányok,

kel küzdjön a honért, ha hiányzik a költő, ki a nyelvben alapkövet rakjon a nemzetnek.

A nagy politikus csak terebélyes fa, ki felfogja a madosban dúló viharokat; de a nagy költő csörgedező patak, ki életnedvvel tölti el a talajt.

Mindebből az a tanúság, hogy az irodalom munkái, ha még egyszer oly nagyok is, csekély nyomot hagynak a társadalomban. Régebben, mikor egész nemzeti életünk csak irodalmunkban nyilatkozhatott, magos volt az író agiója, hogy a mai kor kedvelt kifejezésével éljünk. De ma, mikor alkotmányos politikai életünk előtt is megnyitk a sorompók, mindenki csak politizál, s nemzeti irodalmunk, s ezzel iróink is, árva gyermekek lettek.

Ezért tűnünk úgy fel, mintha nemzeti-ségünk iránt se volna elég érzékünk; s ezért támad bátorsága a legparányibb idegenségnek is közöttünk, hogy ez ellen fölkeljen. Hallatlan, hogy mennyire engedünk e téren a dolog! Ma már ott állunk, hogy lapot kell inditanunk, egyesületet kell alakitanunk a magyarosodás érdekében, s ezzel nyelvünk megőrzése végett, — saját hazánkban!

Ez nem jól van így! Ha legfőbb kinc-sünk: nyelvünk ügyében is közönyösek leszünk, megtudhatjuk, hogy elvesztünk.

Bizonyítsuk minden nap és hathatósan az ellenkezőt! Bizonyítsuk itt mindjárt eltávoztott nagy költőnk szobra ügyében, tömeges adakozásaink által! A mit a gyászban mulasztottunk, hozzuk helyre a részvételben. Ne adjunk újabb rágalmra okot ellenségeinknek!

Az elköltözött pártatlan szellem pedig bocsása meg csekélységünknek, hogy nyugalmat zavarva, drága emléket gyöngye tollunkra vettük. Ezek elmondásával egyfelől könnyeb-bülést akartunk magunknak szerezni; másfelől emlékenek akartuk hódolatunkat meg-hozni.

A pille se kerülheti el a láng fényét, habár szinte tudja is, hogy — oda ég.

Figyelő.

melyeket az ellenzék e teremben előidézett, nem szolgálnak az ország dicsőségére és épen ezért oly törvény megalkotását kívánja, mely e botrányoknak elejét veszi. Folnegovics tegnapelőtti beszédével szemben megjegyzi, hogy az nem szolgálhat a horvát nemzet szegényére, ha Zsitkovics osztályfőnök a szerb patriárka választásánál a kongresszus figyelmét oly emberre kívánta irányozni, ki a szerb nép előtt kedvesebb volt, mint a magyar kormány előtt. A mi a Magyarországhoz való viszonyt illeti, kifejté, hogy a csetinjei országgyűlés 1527-ben csak azért választotta Ferdinandot királlyá, mert ennek a magyar koronára is joga volt; e mellett Zrinszky Péter bán, az ellenzék nagy férfia, Magyarországot drága hazájának nevezte. Vajjon őseink kevésbbé szerették — így kiált fel — hazájukat? Vajjon hazaárulás az, ha valamely nép, mely saját maga megállani nem bír, egy hatalmasabbra támaszkodik és minden erejét saját belügyeinek megszilárdítására és rendezésére fordítja? Ha oda törek-szik, hogy anyagilag megerősödjön, egykor közép-pontját képezhesse a rokonfajú népek tö-rekvéseinek? A törvényjavaslat elfogadását ajánlja.

Starcevic Dávid a józan ész és a ház méltósága nevében kéri, hogy meghall-gassák. Idézi ezután Vonesina egyik röpiratát, melyben azokat, kik a Magyarországgal való összeköttetést kívánják, rablóbandának neve-zi. „Vonesina — így folytatja szóló — jól jellemzett titeket! Csakhogy ő maga is a rab-lóbanda közé elegedett. Ezen utóvégre nem esodálkozom; de az csakugyan feltűnő elő-tem, mint történhetett, hogy oly férfi, mint Pejacsevich gr., egy ily rabló- és lump-banda élére állhatott! (Nagy zaj. A karzatban zivó kiáltások.)

Elnök figyelmezteti a szónokot, hogy illedelmesen fejezze ki magát, mert különben azt fogja indítványozni, hogy a szó tőle elvo-nassék.

Starcevic: Az, a mit mondok, ebe-n a röpiratban ki van nyomtatva. Miért nem konfiskáltátok e röpiratot? Ezután Makanez röpiratából idéz egy elbeszélést, mely szerint Vonesina, midőn egy beteg horvát hírlapíró részére tőle pénzt kérték, így szólt: Dögöljön meg! (Rendre! Rendre!)

Elnök azt indítványozza, hogy Sterce-vicestől a szó elvonassék.

Starcevic tovább beszél a zajban és kezével hadonáz. (A többséghez fordulva): Most látjátok, hogy Vonesina jól jellemzett benneteket! (Az elnökhöz): Ön sem jobb a többinél!

A többség elfogadja az elnök indítvá-nyát, mely szerint a szó Starcevicestől meg-vonatik.

Schramm sajnálatait fejezi ki a fölött, hogy az ellenzék csak botrányt akar csinálni. A reakció, árulás és hasonló vádák már el-vesztették minden értéküket. Azon reményét fejezi ki, hogy a többség pártatlanul fogja a megszavazandó rendszabályokat alkalmazni.

Vojnovics hivatkozik az ország sze-rencsétlen helyzetére, s minthogy nem vár jót a javaslatról, azt el nem fogadja.

A tárgyalás erre a következő ülésre ha-lasztatott.

A kolozsvári ipariskolák.

II.

(T. G.) Az iskolák, s azok szervezete főbb pontjainak ismertetése után, legelső és legter-mészetesebb kérdés az, hogy ez intézetek mi-ből élnek, miből állanak fenn.

Fennállanak közadakozásokból; az intézet fenntartóinak és jölteveinek közadako-zásából. Ezek a következők: a vallás- és közoktatási minisztérium, mely a mult évre ezeröttszáz forintot adott volt; Kolozsvár város, minden évi rendes hatszáz forinttal; a keresk és iparkamara 200 forinttal. Ezek a „fenntartók.” A „jöltevők” pedig: A ko-lozsvári takarékpénztár, mely a mult évben száz, — az iparosok hitelszövet-kezete, mely 50, — a helyi ipartársu-latok, melyek közül a mult évben csak nyolcz adott összesen 144 forint 68 kr; Szé-ky Miklós, ki minden évben 20 forint ad; s a mult évben a m-láposi ipartársulat is küldött 4 forint 4 krt.

Itt első tekintetre is két sajnós körülmény tűnik szemünkbe.

Egyik az, hogy a városunkban levő ti-zenhat ipartársulatnak épen csak fele teljesítette alapszabályszerű kötelességét, hogy évi jövedelme 10%-át adja az iparisko-lák javára. Elősmérjük, hogy némely társulat oly gyöngye, mint a sir szélén álló beteg, se-nek okai nem tartoznak szorosan ide; de azt tagadjuk, hogy az elmaradt nyolcz társulat mindenike ilyen volna.

A másik az, hogy a fenti sorozatban hasz-talan keressük a kolozsvári iparosegy-letet. A melynek a „fenntartók” közt kel-le-ne szerepelni, nem fordul elő még csak a „jöl-tevők” között se. A jutalomdíjakra adott tíz forinttal korántse róttá le kötelességét az ipar-iskolák iránt; s valóban, magunk körülünk, s nagy megerőteltetés kerül tollunk fékezése, midőn ez elszomorító körülményre mutatunk.

A tanulók jutalmazására tavaly 141 forint 44 kr gyűlt be. Ez összeghez járultak: az ipar-kamara, az iparosegylet, nyolcz ipartársulat, a Krémer-alapítvány; magánosok közül pedig: Benigni Samu, Hirschfeld József, Benel Fe-rencz, Hancz György és Tauffer János.

Múltán az intézet jöltevői közé soroltat-nak azok a testületek is, melyek helyiségei-keket nyolcz év óta átbocsátották, miértis a je-lentés, igen helyesen, ezeknek is köszönetet mond. Ezek pedig: a városi hatóság; a r. cath. lyceumi elemi iskola igazgatósága, s illetőleg az erdélyi r. catholikusok ig. tanácsa; a helyi ev. reformatusok kebléi egyháztanácsa és az ágostaiak presbyteriuma.

Mi pedig, mint a nyilvánosság közege, csatoljunk itt a közönség nevében köszönetet a buzgó igazgató és tanári kar részére, kik minden áldozat közt a legnehezebbet hozták, s hozzák a közőj érdekében!

Az év főbb mozzanatainak főlem-lítését egy kis bevezetéssel kezdni a jelentés, melyben először örül azon, hogy a már nyolcz éves ipariskolák kiállották életképességük tűz-próbáját, azután pedig rövid pillantást vet nép-es iparoktatási viszonyaink szomorú állapo-tára.

A népoktatási törvény épen a legszegé-nyebb néposztállyal szemben nem hajtatik végre; s tudva van, hogy iparosaink — cse-kély kivétellel — ma is innen kapják tanon-czaikat. Mert társadalmunkat még nem járta át az iparos pálya iránt való helyes felfogás, s valamire való szülő ritkán nevel gyerme-keiből iparost. Ha tehát az iparos oktatás is oly siralmas viszonyok közt halad tovább is, mint a hogy idáig jött: tegyünk le arról, hogy mostanság mivel iparos osztályunk, és fejlett, versenyképes iparunk legyen.

Ily körülmények közt valóban örvendünk, hogy a kormány megmozdult az iparos okta-tás országos rendezése ügyében. Sajnáljuk azon-ban, hogy az egész országra nézve egy biz-tost küldött ki a központból, ki bármily ta-pasztalt és képes legyen is különben, mint késé-séggel elismerünk, nem ismerheti teljesen a nagy befolyással levő helyi viszonyokat. Így az erdélyi részekre nézve is, sokkal jobbnak tartjuk vala, hogy a mi ipartanfiraink [vala-melyikére legyenek bízva ez ügyek.

Különösen a kolozsvári ipariskolákra néz-ve, felhozza a jelentés, hogy ezen is sok aka-dályllyal, többek közt: épen az iparosok rossz akaratával és önzésével küzdöttek, míg rész-ben a hatóságok kényszer segélyével, némileg megnyerhetők a közvéleményt.

A mult év volt e részben a legkedve-zőbb, mikor is a tanulók száma a leg-magasabb vala. Beiratott ugyanis 508 tanu-ló, 29-el több, mint a közvetlen, és 112-vel több, mint a közvetve megelőző évben. Pedig úgy a tanulók összeírása, mint azok iskolába iratása körül most is sok nehézség merül fel. Ezek részletezése és tárgyalása úgy sem tar-tozván ez ismertetés keretébe, alkalmilag kü-lön használjuk fel.

Az iskola-látogatók rovatánál is-mét szomorú regisztrálások fordulnak elő. Az iparos-egylet, a tanulók pontos iskolába járá-sának ellenőrzése végett, évenként bizalmi fér-fiakat, „iskola látogatókat” küld ki, hogy ezek koronként meglátogassák a hozzájuk legköze-lebb eső iskolákat. A jelentés szerint, ezek közül tavaly igen kevesen, többen egyáltalá-ban nem feleltek meg a bizalomnak. Ez utó-biak közt, természetesen, első sorban a nagy hangnauk.

A folyó évben, az iskolai igazgató ja-vaslatára, ez intézkedés új szervezésen ment át, s ha az illető férfiak buzgalma is megújul egy kissé, remélhetjük, hogy a várt siker nem marad oly messze.

A műizlés fejlesztése végett, két rajztanoda és egy mintázó tanműhely áll fenn; ezek oly örvendetesen túl vannak halmozva tanulókkal, hogy a jelentés a központi rajztanoda mielőbbi felállítását sürgeti.

Örömmel tudhatjuk, hogy erre nézve a tervezet már kész, s a hatóság bizonyára azon lesz, hogy az építkezések már a jövő kora tavasszal megkezdessenek, s az annyira szükséges intézet a jövő nyáron megnyitassék.

Rajzban a múlt évben 207, mintázásban 43 tanuló nyert oktatást.

Figyelemre méltó dolgokat mond a jelentés a nyomdász-tanulók iskolai ügyéről. A nyomdászok részére tavaly egészen új tanfolyam nyitott a bécsi nyomdász-tanulók iskolájának mintájára, s ezzel Kolozsvár megelőzte hazánk minden városát. De az iskolák látogatásában, figyelemben, szorgalomban és igyekezetben, egy nyomda kivételével, a többi nyomda tanuló oly mulasztásokat követtek el, hogy e miatt zárvizsgát se lehetett velük tartani. E körülmény okát a jelentés abban keresi, hogy a nyomdász-tanulóknak nem köteleességük felszabadulásuk alkalmával ipariskolai bizonyítványt felmutatni.

Szerény megjegyzéseink e pontra nézve a következők:

A 4156—1879 sz. kormányilag megerősített hatósági szabályrendelet, nevezetesen ennek 2. §-a a városon levő mindennemű iparosra és tanoncra kiterjedvén, s e tekintetben semmi kivételt, vagy különbséget nem téve: ez ép úgy kötelezi a nyomdászokat, mint a csizmadákat. Tehát a nyomdászok is kötelesek felszabadulásukkor ipariskolai bizonyítványt felmutatni. A tanítási kötelezettség pedig megvan az ipartörvény 42. §-ban, mely hasonlóan kiterjed a nyomdászokra is.

Örömmel értesülünk e jelentésből is az iparossegédek rendkívüli tanfolyamáról. Csak azt sajnáljuk, hogy e városon, hol a segédek száma több százra, ha nem ezerre megy, alig akadt 34 olyan, ki magára nézve az iskolát és nem a kávéházat és kocsomát tartotta szükségesnek. Óhajtjuk, hogy az a 34 legyen apostol, kik pályatársaik közt az üdvös mozgalom érdekében propagandát csinálnak; Kiss Sándor, dr. Veress Vilmos, dr. Lehmann Róbert, Propper Ferenc és Nagy Kálmán uraknak pedig őszinte köszönet buzgó fáradozásaikért!

Az iskolák évi összes bevétele 4052 forint 15 kr., kiadása pedig 3221 forint 64 kr. volt, melyből a tanerők fizetése csak 2327 forint 97 krt tett.

Végül megemlítjük, hogy az 508 tanuló közül 83 kapott jutalmat. A mulasztók száma általában nagy volt; a legtöbb tanuló mulasztott óráinak száma 10—50 között variál, de soké átmegegy 50—100-ra is. E szomorú körülményen nem csodálkozunk oly iparosok között, kiknek közönyét csak e rövid jelentés rendén is a következőkben láttuk nyilatkozva: az iparosgyűlet távolmaradása az iskolák alapjára való adakozástól; az ipartársulatok hanyag adakozása ugyane célra; az iskolalátogatók hanyagsága és mulasztása; egyes iparosok ellenséges magatartása a tankötelesek összeírása és iskolába járatása alkalmával.

Ez állapotokon csak egy mivelt iparosnemzedék segíthet, mely a mostaninak dacára is előáll, ha az ipariskolák élén mindenütt oly buzgó férfiak állanak, mint a mieinknél.

Arany János.

Arany János özvegyéhez, a Magyar Tudományos Akadémia a következő részvétirát intézte:

Nagyságos asszony!

Azon súlyos és pótolhatatlan veszteség, melyet a nemzet, nagy fiának, Arany Jánosnak elhunyta által szenvedett, a mély fájdalom érzetét ébreszté föl az egész hazában. Mert az egész nemzet egyik kiváló díszsége Ő és az egész nemzet részese azon dus kincseknek, melyeket fenkölt szelleme halhatatlan műveiben felhalmozott. De miként nagyságod, kit több, mint négy évtized folyamán a legszorosabb és legnemesebb kötelek csatoltak hozzá, minden másnál inkább érezte a csapás súlyát; a gyászoló nemzet fájdalomában a legnagyobb osztályrész az akadémiát illeti, mely családja mellett a legközelebb állott hozzá. Az akadémia büszkeséggel jegyzi föl évkönyveibe, hogy őt tagjai sorába vehette föl és koszoruit nyújthatta neki; hogy 12 éven át főtákarát birta benne és munkásságában élte végéig

részvételével dicsekedhetett; hogy palotája szolgálhatott neki lakhelyül és innen költözött nagy szelleme az örökkévalóságba, míg azt, a mi mulandó vala benne, innen kísérte végso nyughelyére a nemzet. Az akadémia — melynek tagjai közül többeket barátságával tisztelt meg és a melynek összes tagjai hódoló tisztelettel környezték őt — nem a hivatalos viszony külső kapcsai által állott vele összeköttetésben, hanem mintegy szélesebb körű családjának tekinthet magát. Epen ezért az akadémia és igazgató tanácsa, midőn a nagy elhunyt emléke iránt kegyeletének és hálájának kifejezést adott, sietett legőszintébb részvételével tolmácsolni nagyságod és családja iránt; egyuttal az igazgató tanács feljogosítva érezi magát, azon kérelmet intézni nagyságodhoz, hogy a lakást, melyet dícsőült férje elfoglalt volt, s mely az akadémia javára s a nemzet díszére kiejtett működésének, valamint boldog családi életének másfél évtizeden át színhelye vala, továbbra is megtartani méltóztatassék. Engedje a mindenható, hogy nagyságod hosszú évek során át lehessen lakója e háznak, melyet nagyságodra nézve a multak emlékei mint egy szentélylyé avatnak.

Fogadja egyébként nagyságos asszony kiváló tiszteletem nyilvánítását.

Budapest, 1882. évi október hó 24-én.
Fraknoi Vilmos, Gr. Lónyay Menyhért, titkár.

Birtokrendezési mérnökök panasza.

Ajánlva a nagyméltósági igazságügyminiszter ur figyelmébe.

Nincs a világon testület, melynek oly bizonytalan és válságos helyzete lenne, mint a birtokrendező mérnökök.

Igaz ugyan, hogy az igazságügyi miniszter ő nagyméltósága teljhatalmat nyert a képviselőháztól, a birtokrendezési ügyekben belátása szerint intézkedni, a kibocsátott rendelkezéseket hatályon kívül helyezni és újakat kibocsátatni. De nem hisszük, hogy ő excellenciájának pozitív tudomása lenne arról, hogy a birtokrendezési ügyek osztályában napról-napra: a birtokrendezési mérnökök érdekét, önértékét sértő és az existenciájukat veszélyeztető oly rendelkezések keletkeznek, melyek által a birtokrendezési mérnök helyzete minduntalan hullámnak és válságnak kitéve van.

A ma kibocsátott rendelet holnap, s pedig mindig a szegény vállalkozó mérnök hátrányára, megváltoztatattik. Az amugy is nagy nehézségekkel küzdő mérnök soha sem tudja a lefekvéskor, mire fog ébredni.

Ezen válságos helyzet és állításunk igazolására álljanak itt a következő pozitív tények.

Az 1880. 2364. számú I. M. E. rendelettel az A és B szerződési minták lettek kibocsátva, és úgy a működő mérnököknek, mint a munkaadóknak köteleességévé tétetett magukat ezen mintákban előírt pontozatokhoz szorosan tartani.

Az azóta létrejött szerződések szorosan ezen minták szerint megkötve, helyben hagyva és jogerőre emelve lettek.

A tagosításokra és arányosításokra vonatkozó A minta szerződésnek 2-ik pontja így hangzik: „Az első pontban felvállalt munkálatok megtételének és azokhoz szükséges segédesszók, anyagok, és szolgáltatásoknak díja átlagösszegben a tagosítás arányosítás tárgyát képező területnek 1600 óles mindenholdja után számítandó forint kr. o. ért. összegben állapítatik meg, s ezen díjazás a működő mérnöknek a következő részletekben fizetetik ki, u. m.:

- a) a munkálatba történt bevezetésekor $\frac{1}{10}$ része;
- b) a felvételi térkép bevezetésének igazolásakor $\frac{2}{10}$ része;
- c) az előmunkálatok hitelesítésének bevezetésékor $\frac{2}{10}$ része;
- d) az új kiosztás (arányosítási) terv végrehajtásba bevezetésékor $\frac{2}{10}$ része;
- e) a végrehajtás hitelesítésének bevezetésékor $\frac{3}{10}$ része.

A 3-ik pont pedig így szól: „A második pontban meghatározott díjak, esedékességgel beállta után legkésőbb 14 nappal, a törvényszék részéről kiadandó utalvány alapján a királyi adóhivatal által a működő mérnök szabályszerű nyugtájára fizetettnek ki.”

A mérnökök ezen és ily feltételek mellett a munkálatokat elvállalták, számos segé-

dekkel hasonló szerződésekre léptek, a vállalatok folytathatása céljából kölcsönöket vettek fel.

A felvételek befejezése után az első és a második két részlet már esedékessé vált és a mérnökök azok kiutalása végett a kir. törvényszékhez fordultak.

De a királyi törvényszékek az utalvány kiszolgáltatása helyett, azon váratlan meglepetéssel válaszoltak, hogy a nagyméltósági igazságügyi miniszter úr egy újabb rendelete szerint: „az esedékessé vált részletek, tekintet nélkül a jogerejű szerződésben kikötött 14 napi határidőre, csak akkor lesznek utalványozhatók, ha az illető kir. adóhivatal részéről jelentetni fog, hogy a tagosítási célokra a pénztárban pénz van; s minthogy a kir. adóhivataloktól beérkezett jelentés szerint jelenleg pénz nem létezik, az utalványok kiszolgáltatása nem eszközölhető.”

Ezen miniszteri rendelettel tehát a mérnökökkel jogerejű szerződéseknek azon része, mely a fizetések hatánapjaira vonatkozik — hatályon kívül helyeztetett; a mérnökök által elvállalt kötelezettségekre vonatkozó rész pedig, nemcsak hogy fentartott, hanem annak pontos teljesítése a bíróságok által legnagyobb szigorral követeltetik.

A mérnökök által érdembe hozott és esedékessé vált munkadíj-részletek nemcsak hogy most nem fizetettek, hanem a mérnököknek kilátásuk sincs, hogy egyhamar pénzhez juthassanak.

A birtokrendezési mérnökök, jogerejű szerződésekre támaszkodva, ostromolják az eljáró bírakat az utalványok kiadásáért. Ezek ismerik a szerződésben szerzett jogaikat; de amint szerződéssel szemben mit sem tehetvén, — a mérnök kétségbeesett állapotban hagyatlik: utalvány és pénz nélkül.

Vannak államok Európában, (mint például Törökország) hol a hivatalnok, katona, vállalkozó stb. kénytelen a kiérdemelt díjak kifizetésére várni, míg az állami pénztárakba pénz foly be. De oly állam, mely az esedékessé vált munkadíjakról az utalványt megtagadná, nem létezik.

Az 1880-iki birtokrendezési törvény és utasítás a birtokrendezési költségek felszedését, kezelését, utalványozását és kifizetését kezébe vette. De minthogy e tekintetben, organikus szabályrendelet nem alkottatott, moste tekintetben, a helyett, hogy a bajon segítették volna, országszerte a lehető legnagyobb zavar, chaos uralkodik. És ha az igazságügyminiszter úr ő nagyméltósága ezen vitális ügynek mihamarabb alapos rendezését a legkomolyabb megfontolás tárgyává nem teszi, az erdélyi birtokrendezési téren, az üdvös cél helyett, egy nagy fiasco fog beállani.

Vagy megtartja az állam továbbra is a birtokrendezési költségek felszedését, kezelését, utalványozását és kifizetését: — de akkor az esedékessé vált költségeket a kir. adóhivataloknál, tekintet nélkül arra, hogy a hat évre kirótt költségek felhajtattak-e vagy sem, folyóvá kell tenni, illetve az állam által előlegezni; vagy pedig a költségek hordozását és fizetését úgy, miként az 1880 előtt volt, a kir. törvényszékek felügyelete alatt, a felekre kell bízni.

Rendeteg birtokrendezési munka tétetett folyamatba; de a költségek fedezésére sehol egy krajczár sem áll rendelkezésre.

Egy barátja a birtokrendezésnek.

Tanügy.

Üdvözlét a kis-küküllőmegyei általános tanítótestület szász-bonyhai fiókkörének!

Igen tisztelt kartársak!

Értesülvén arról, hogy önök f. év és havi gyűlésüket Szász-Csávason a ref. népiszkola épületében tartják meg, nem tudva viszfajtozni e feletti, emlékezetemben fölmerült édes emlékekkel párosult örömemet: elhatároztam e néma sorokkal, mert személyesen nem tehetem, keresni fel önöket gyűlésezési helyükön, tolmácsolandó a lelkemben föltámadt érzeményeket.

Uraim, tisztelt kartársak! távol vagyok önöktől, nagyon távol, de lelkem ott van, s ott is volt azon perc óta, melyben önöktől 6 év előtt, még csak mint tanuló, a dícső-sz-mártoni általános gyűlésükön elstem az ügyszertetet, a köteleességérzetet és az egyleti élet iránti meleg érdeklődést.

Örömmel ragadom meg hát ez alkalmat, hogy ezt önök előtt tolmácsolhassam, most, mikor azon helyen gyűltek össze, hol bölcsőm ringott, hol az első édes anyai szót hallottam, hol oly sok keserűséget és kevés örömet eltem át, hol apám közel egy század éves küzdenek a szó szoros értelmében vett népuvelés magasztos, de rájuk nézve haláttalan munkájával... Azon a helyen, hol önök most állanak, történt az első lépés arra, hogy az a kis község, melynek szűk határai közt ez alkalommal van az első tanítói gyűlés, bizony nem mindenütt fellelhető felvilágosodással s munkaszeretettel birjon; s tette erre nézve az első lépést egy Belle, folytatta s folytatja jelenleg is törhetetlen erőlyl és kitartással a másik. Mi a jutalom, mit érte arat?... Kérdezzék meg tőle.

Pedig, ha Szász-Csávásnak van művelődéstörténete, az azon időpontnál kezdődik, melyben az első Belle először lépett az iskola falai közé.

De ezeket nem azért említem fel ez alkalommal önök előtt, hogy lelkesültségüket s ügyszertetüket lankasszam (gyáva az, ki az előtte álló akadályokkal megbirkózni nem mer), ellenkezőleg: hogy neveljem azt, egy név közel századéves munkásságát, s munkásságának eredményét állítva megtekintendő példának, hogy lássák, mit lehet a néptanítónak kitartó munkásság által a jövőre nézve tenni (mert a mi munkásságunk nem a jelen, de a jövő nemzedék érdekében történik), s hogy lássák különösen azt, mit kell a nép lelkébe, mi nélkül minden felvilágosodása mellett is vadabb az állatnál, az „abc” mellett beoltani.

De ha külső elismerés helyett sokszor haláltánságot, s még ha üldözötést is kell szenvednünk, van ezzel szemben egy oly vigasztalónk, mit el nem vesztetünk a sors bármily csapásai között is, mi hatalmasabb a királyok jutalmánál, s ez: saját lelkiismeretünk, s annak tudata, hogy megtettünk mindent, mit tennünk lehetett.

Előttünk állanak a legmagasztosabb példák: Jézust népe feszítette keresztre, Socratessel nemzete üritette ki a méregkelyhet, s haláluk mégis nyugodt, felmagasztosult volt.

A jelenben bátorítónk lehet azon tudat is, hogy önállóságunk napról-napra növekszik, azok száma, kik munkásságunkért elismeréssel adóznak, folyton gyarapodik; anyagi érdekeink több-több biztosítékot vívnak ki, sőt jövőnk s szeretteink sorsa feletti aggodalmaink is alább-alább szállhatnak, ha azon eredményeket, melyeket tanügyünk útjateremtése óta kivitvünk, fontolóra vesszük. Azt az „Országos tanítói nyugdíjalap”, „Eötvös-alap” és a „Magyar tanítók országos arvháza”, mely utóbbinak felépítésén a jelenben kell hogy fáradozzunk.

Kérdem hát: „Ki az, ki most is kételkedni mer?” Oly kincsek ezek, melyekkel nem sok nemzet tanítói dicsekedhetnek, s melyek elegendők arra, hogy több és több munkásságra való serkentés mellett önértéküket neveljék, s ügyünk iránti lelkesültségüket fokozzák.

Mit mondjak még, mi üdvözlétem szűk keretébe beilljek?

Tartsanak meg szíves emlékezetükben, ott a Kis-Küküllő virányos táján, engem is, gyenge társukat, ki önökkel vagyok, habár minden lépéssel, dacára annak, hogy hó vágyam ott élni, hol először láttam a napot, úz sorom, mint a bolygó zsidót: „tovább-tovább.”

A magyarok istenének bő áldását kérve megkezdett munkájukra, szíves üdvözlétem kifejezése mellett, vagyok mindnyájuknak szerető kartársuk,

Turban, 1882. október hó 27-én.

Belle László,
állami tanító.

Az udvarhelymegyei általános tanítótestület 1882. november 7-én Székely-Udvarhelyen a városház nagyertermében tartandó X-dik közgyűlésének napirendje: 1. Reggeli 8 órakor a segély-egylet közgyűlése. 2. A megyei tanító-testület közgyűlésének megnyitása. 3. A IX-ik közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 4. Titkári jelentés. 5. Pénztárnoki jelentés. 6. Jelentés „Udvarhelymegye földrajza” kinyomtatásáról. 7. Eötvös-alap gyűjtő bizottságok szervezése. 8. Jelentések és indítványok. 9. Képviselőválasztás a jövő év nyarán tartandó országos tanító közgyűlésre. E közgyűlésre minden egyleti tagot és tanügybarátot tisztelettel meghív, Székely-Keresztúron, 1882. okt. 22. a központi választmány.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Színházunkban tegnap „Orpheus az alvilágban” operette adatott. Halmainé volt Eurydike és jól játszott, szépen énekelt. Ha figyelembe venné, hogy erőteljes hangjait ne kiáltssa, hanem énekelje, — még jobbá tehetné énekének sikerét. Örley Flóra igen szívesetremelő Cupido volt s Sziklay Emilia (Diana) jól énekelte szerepét. Dícsérettel emlékeztetünk meg Márczellről, Szentgyörgyről, Várdi M.-ről és

Vendéiről is. Szentgyörgyi „pihenésül” játszik operettekben; az efféle nála nyugvási mulatság-számba megy. És mondanunk sem kell, hogy a mikor Szentgyörgyi az ő gazdag komikumával mulat, ott azok sem unják magukat, a kik nézői. Vendéiről konstatálnunk kell, hogy feltűnt; általánosságban érve: feltűnt, mint komikus, a ki szép jövőt ígér. Utóbbi időben figyelemreméltó sikerrel adott pár szerepet, s tegnapi Styx-e is élénk tetszést aratott; kihívták nyílt jelenetben Az öszz-előadás meglátott, hogy nem vesztegette rá sok próbát; gondosabb összetanulással a főbb szereplők igrkezete bizonyára még háládatosabb munka lett volna.

Színházi mizériák a vidéken. Az aradi színházgyálmóltó egyetnek Mansberger igazgató jelentést tett a napokban a nagyváradi színházról. E jelentés szerint Mansberger a múlt és az idei nyáron 9000 forintot pótol Nagyváradon a saját zsebéből. A színházi egyet közgyűlése elhatározta, hogy a nagyváradi közönséghez és színházi bizottsághoz átiratot fog intézni a tárgyban. Mindkettőt felfogja hívni, hogy vagy elégedjék meg egy kisebb társulattal, mint az, melyet Arad télen át tartat, vagy pedig eszközölje ki, hogy a színház bérlete leszállíttassék, az előadások száma ne legyen kiszabva, a helyi árak pedig méltányosan feleltesse. A színházi bizottság pedig, mely ugyis csak erkölcsi támogatást nyújt a társulatnak, érvényesítse ezt a befolyást olyan irányban, hogy a színház existenciáját legalább bérletek szerzése által szilárdítsa.

Beregi (Berg) Kornélia, Káldy Gyula tehetséges tanítványa, nov. elején fog először fellépni a népszínházban a Furcsa háború Elza szerepében.

Színlap. Vasárnap, okt. 29-én: „A legény bolondja”, eredeti népszínmű 3 felvonásban. Írta: Kóródi Péter. Zenéjét szerző: Erkel E. (Rendező: Szentgyörgyi. Karmester: Lányi E.) Az előadás kezdete 7 órakor.

LEGUJABB.

Budapest, okt. 27. A király ő felsége dr. Schnierer Gyula osztálytanácsosnak a kereskedelmi miniszteriumban a miniszteri tanácsosi, Mihailovics János titkárnak a kereskedelmi miniszteriában az osztálytanácsosi címet és jellegzetes adományozta. Grubicz Gyula fogalmazó titkárrá nevezetett ki a kereskedelmi miniszteriumban.

Budapest, okt. 27. A magyar delegáció pénzügyi albizottsága a közös pénzügyminiszterium költségvetési előirányzatát november 1-én kezdi tárgyalni.

Budapest, okt. 27. A szerbiával kötött állategészségügyi konvenczió értelmében a kormánynak joga van a szerződés tényleges életbeléptetését a szerbiái állategészségügyi viszonyok megvizsgálásától tenni függővé. Minthogy a kormány — a szerződés már bekövetkezett jóváhagyása után — a konvencziót meglehetősen életbe akarja léptetni a kereskedelmi miniszterium — a mint értesülünk — Lipthay István osztálytanácsos elnöke alatt egy bizottságot nevezett ki, mely a jövő hét folyamán Belgrádba fog utazni, hogy Szerbiában az állategészségügyi viszonyok, valamint a szerb kormány idevágó intézkedései felől magának információt szerezve, tapasztalatai felől jelentést tessen.

Budapest, a budapest-zimonyi vasút Budapest-Szabadka és Kis-Kőrös-Kalocsai vonalait ma és holnap járja be a főfelügyelőség néhány kiküldött tüközge, hogy meggyőződést szerezzenek arról, vajon megnyitható-e a vonalak közlekedésében. A vasút Szabadkára, illetőleg Kalocsára, legkésőbb november 15-én lesz a forgalomnak átadható.

TÁVIRATOK.

Budapest, okt. 28. Arany János hagyatékában egy kötet szerelmes verset és egy nagyobb, „Hadak útja” című elbeszélő költeményt találtak.

Páris, okt. 28. A tuniszi bey meghalt.

A hivatalos lapból.

Ő eszásári és Apostoli királyi felsége, f. évi október hó 16-án Gödöllőn kelt legfelső elhatározásával Tűzkövy István I. oszt. pénzügyi tanácsost — a királyi tanácsosi cím díjmentes adományozása mellett — tomesvári pénzügyigazgatóvá legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

A m. kir. igazságügyminiszter, Kovács Elek m. vásárhelyi ítéltől iradályakomokot, ugyan ezen kir. ítéltől iradályok iradályokká nevezte ki.

A n. sz. z. m. kir. pénzügyigazgató, Zupán Ottó kár rendelkezés alatt vámszedőt, a vulkán m. kir. vámvivatalhoz IV. oszt. ellenőrré nevezte ki.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, okt. 28.

A mai szám tartalma: Mikép kell újraszervezni gazdasági egyetneinket? (m.) — Politikai hírek — Egy román emlékirat; ismertetési Nemes Odón. — A horvát tartománygyűlés. — A kolozsvári ipariskolák. Befejező cikk (T. G.) — Arany János. — Birtokrendezési mernékek panasza. (Ajánlva a nagyméltóságú igazságügyminiszter ur figyelmébe.) — Tanügy. Üdvözlő a kiskülföldi magyar általános iskolák szász-borhalyi fiók-körének. Belle Lászlótlól. — Színház, zene. — Legújabb. — Táviratok. — A hivatalos lapból. — Napi hírek. — Hunyadmegyeről a hunyadmegyerieknek; Kun Róberttl. — Idegenek névsora. — Csarnok: Destréneaux úr; Richopin regénye (folyt.). — Közigazdaság. — Hirdetések.

Tárca: A koszorú-zápor. Teleki Sándortól. — Hétről-hétre. Figyelőtl.

Bethlen Gergely sirja. A következő, valóban megdöbbentő sorokat vettük:

Tisztelt szerkesztő úr! Örömmel és élvezettel olvasom a Magyar Polgár-ban „Egy volt honvéd”-nek 1848—49-re való visszaemlékezéseit. — nagy napok e hű és részletes leírását. A „volt honvéd” az erdélyi hadjárat jelesei közt sűrűen emlékezik meg gr. Bethlen Gergelyről, — a mint meg is kell emlékeznie, mert hisz fegyvereink diadalában annyi és oly jelentékeny része volt!

„Bem visszavonulásának” mai befejező cikkében olvasom Bethlen grófról: „... e fáradhatlan férfi, kinek folytonos érdemeit kellő fényben kiemelni tollam képtelen; kiről állíthatom, hogy elveszettnek tartott egy napot s jól se tudott aludni, melyen az ügy szolgáltatára valami hasznost tenni nem tudott”... satöbbi.

Nós, e kitűnő férfi, Bem tábornok egyik legkedveltebb törzstisztje, ki az erdélyi hadjáratban halhatatlan érdemeit szerzett; ki az emigráció idején sem szűnt fáradni a magyar haza érdekében, Kossuth bizalmasa volt és egyik elsőrangú tevékeny részese az emigráció működésének; és ki aztán visszatért ide, hogy egy becsülettel, honfi lelkesedéssel átküzdött élet után itt haljon meg köztünk... nós, ez a nagy ember, ez a hős, mintahazafi, — gyommal benőtt, elhanyagolt sirban piheni örök álmát a kolozsvári köztemetőben!

A boldogult Schütz János egy maroknyinál alig nagyobb köztörzsként rávésette e nevet „Bethlen Gergely” s rátette a sirra. Hadd tudják legalább, hol nyugszik, ha egyszer talán rá gondolkodnak!

E köztörzsként van Bethlen sirján és — dudva!

Kérdem Kolozsvár város törvényhatóságát; kérdem a volt honvéd-bajtársakat, s kérhetném talán a gróf Bethlen-családot is: illő-e ez?

Egy másik „volt honvéd.”

A kőraktárak kezelői szerződésére léptek a petroleum-raktárak tulajdonosaival, mely szerint ez utóbbi raktárakat is átvesszik és az előbbiekhöz csatolják. Így még inkább meg lehet követelni, hogy a petroleumnak a városban való felhalmozása jövőre rendőrileg meggátolassék.

Az iparkamarában tegnap délután bizottsági ülés tartott a bagatell-törvény módosítása sa vasárnapi munka szabályozása tárgyában. Előbbiben a kormányhoz felterjesztés határozottat a 15-ik §. módosítása végett oly értelemben, hogy az adóst a hitelező lakhelyén is be lehessen perelni, mely esetben az ügyvédi képviseltetés költségei is eslelnének; a felebbezések pedig kizárandók, mert e törvényesítélen a kisebb követelések gyors érvényesítése céloztatott. A második tárgynál pártolatt a soproni kamara indítványa, hogy a vasárnapi munka hatósági szabályrendelet által szabályozassék, s az u. n. „blau Montagok” beszűntessének.

Az új baromvadászter iránt hatósági hirdetés adatott ki, mely szerint barom, ló és sertés nov. 1-én kezdve a dézmacsúrterén adatik el. A különböző állatoknak helyeit feliratok jelzik. Állatorvosi vizsgáló hely és csejduhá: a tér közepén levő épületben. A hirdetések az utak is ki vannak jelölve. Ily hirdetések a vámsorompóknál láthatók lesznek.

Egy vidéki város siralmas állapota. A szolnok-dobokamegyei Szék városnak szomorú viszonyairól értesítik a Nemzetet. Ezen értesítés szerint a szellemiek terén való hátramaradottság, de különösen az anyagi szegénységből származó bajok, majdnem elviselhetetlen teherként neheznek a megyének ezen rendezett tanácsú városára. Legszomorítóbbak azonban azon jelenségek, melyek a városban a közigazgatás terén tapasztalhatók. A város pénztára üres, a tisztviselők fizetésükből hónapokon keresztül sem tudnak egyetlen fillérhez sem jutni, mely körülménynek aztán a kifizetés, hogy a tisztviselők, köteleseik teljesítésében nem fejtenek ki olyan buzgalmat, mint a milyet a közigazgatás fontos érdekei elhatárolhatnak megkivánnak. A községek ügyei elhanyagolva, a pénztári kezelés rendetlen és lépten-nyomon a szabályokba ütközik, mely miatt az előjárásnak több tagja jelenleg is fegyelmi vizsgálat alatt áll; egyzóval a közigazgatás jelenlegi állapota egészen tarthatatlan. Azok körében, kik a város sorsa iránt érdeklődnek, általános az óhaj, hogy Szék rendezett tanácsú város mielőbb nagy községgé alakíttassék, s az ez iránti lépések, illetékes helyen, remélhetőleg még ez év folyamán meg fognak tétetni.

Az „Ujvilág” téli helyiségeiben, holnap vasárnap katonai zenekarral a bérlő zeneestélyt rendez. A jónévvü vendéglős estélyt ajánljuk a közönség figyelmébe.

A szabadságharcz megörökítésére végre nagyobb és teljesen méltó emlékmű létesítését határozta el a fővárosi tanács, keddi ülésében. Régebben ugyanis gyűjtést indítottak meg, hogy Budavár bevételének emlékére szobrot emeljenek s az illető bizottság már 1874-ben kért helyet e mű részére, minthogy azonban csak tízezer forint állt rendelkezésre, a tanács kijelenté, hogy a szobor a krisztinavárosi temetőben állíttassék föl. Később maga a tanács ötezer forinttal járult az emlék költségeinek fedezésére. Ugyanekkor azonban Nagy Lajos főjegyző előterjesztést tett, hogy a tízezer forint nem elég oly szoborra, mely méltó legyen úgy a dicőitendő eszméhez, mint a nemzethez, mely emelje s a fővároshoz, mely a szobrot magában foglalja. Indítványozta azért, hogy maga Budapest közönsége vegye kezébe e nemes és szent ügyet s ne csak Budavár bevételére, hanem az egész szabadságharcz emlékére állíttasson emlékművet. A cél csak úgy érhető el, ha a főváros 5 éven át ötezer forintnyi résletekben 25,000 forintot szavaz meg, ha az összes törvényhatóságokat megkeresi, hogy gyűjtéseket rendezzenek, s ha a budai honvédelmi-bizottság a nála befolyt adományokat e nagy szobor javára átengedi. A felállítási határideje az ezredéves jubileum lesz. A fővárosi tanács egyhanguslag s nagy lelkesedéssel elfogadta a főjegyző indítványát, s azt a legközelebbi közgyűlés elé terjeszti elfogadás végett.

Derék gymnasium-igazgató. Lugosról írják, hogy Arany János halála alkalmából az ottani gymnasium önképző-köre küldöttséget indított Biemann igazgatóhoz, hogy engedje meg, miszerint a gymnasiumi épületre gyászlobogót tűzessen ki. Biemann igazgató azonban tagadólágal felelt a küldöttség kérelmére. Ez eset Lugoson nagy szenzációt keltett, annál is inkább, mert a megye- és városházán ki volt tűzve a gyászlobogó.

A lyoni robbanás. A lyoni robbanásról, melyről már megemlékeztünk, a következő részleteket írják a francia lapok: A robbanás a Bellecour-kávéházban történt. Egy-másután három robbanás hallatszott, a harmadik kioltott minden gázlámpát. Mikor ezt ismét meggyújtották, mintegy husz embert láttak megsebesülve kisebb-nagyobb mérvben. Koemgen, a kávéház tulajdonosa, kezén és láb-száján kapott nagy sebeket, egy vendég, Miodé, a szó szoros értelmében el volt borítva vérről. A kávéház, mely a Bellecour-színháznak földszintjén van, egy nagy kerek terem képez, köröskörül apró cabinetekkel. A robbanás ezek egyikében történt. A bomba darabjait megtalálták, s egybeállítván ezeket, kitűnt, hogy mintegy tízenöt centiméter átmérőjű ólomgolyó volt, megtöltve gyúttacokkal, dinamittal és apró vasdarabokkal. A bomba három részre volt osztva, mi megmagyarázza a gyors egymásra következők három robbanást. A bomba az asztal alá volt téve, de hogy mikép gyújtották meg, s ki volt a tettes, még nem tudni. Erősen gyanakodnak egy Bordat nevű anarchistára, ki pár nap előtt úgy nyilatkozott, hogy a Bellecour színház hamarosan

levegőbe fog repülni. A rendőrség az eset után azonnal a legterjedelmesebb nyomozáshoz fogott, de eddig eredmény nélkül. Azt mondják, hogy a robbanások után egy embert láttak futni a kávéház közelében, ez az ismeretlen ember állítólag azt kiáltotta: „En vagyok a montecau-lesminesi főnök!” Azt sem lehet még tudni, hogy a tettest, mily indok vezérelte. A robbanás éjféli után két órakor történt, mikor már egy lélek sem volt a kávéház fölött levő színházban.

Különcz színésznők. Egynehány párisi színésznő furcsa különbségekben tetszeleg magának. Mademoiselle van Zaddt, az Opera comique gyönyörű, báványozott primadonnájának, boldog egy gondolata támadt, mikor a napokban meglátogatta a Grévin-muzeumot. Beosont a costumé-terembe s fél óra múlva kijött, mint „Mignon”, fölbontott hajjal. Azután egy üres talapzatra állt, merev, mozdulatlan pose-ban. „Tians, c’est Mignon!” mondák a látogatók, s csodálkozva nézték a nagy hasonlóságot, mely Zaddt kisasszony, s a (szerintük) viasz figura közt volt. A művésznő tovább nem tarthatván magát, hangos kacajra fakadt, s gyorsan otthagyta az elbűvölt, sőt talán meg is rémült látogató közönséget. Még nagyobb különöz nála Lea d’Asco kisasszony, ki amazon-szeretpet játszik, félig férfi, félig nő ruhában megy vadászni, lovagol a boulognei erdőben, léghajó-utazásokat tesz, s boxol, a miben már nagy virtuozitásra is vitte. Lakásán több fiatal medvét nevel, melyek egy néger felügyelete alatt állanak.

A paradicsomalma, mint a kolerá ellenszere. Egy ausztráliai orvosi szak-közönyben figyelemre méltó tanulmány jelent meg a paradicsomalma alkalmazásáról a gyógyászatban. A paradicsomalma — úgymond az érintett közlemény — igen jeles ellenszer járványos betegségek ellen. A kertészek már régóta ismerik a paradicsomalma azon hatását, hogy gátolja más növények elősdi betegségeinek terjedését, újabban pedig bebizonyult, hogy ugyanezen hatással van az emberi szervezetben is.

A Gansl Márk-féle csödtömög el-árusítására vonatkozó, lapunk mai számában megjelent hirdetésre felhívjuk olvasóink figyelmét. Igen olcsó szövetek kaphatók leszállított áron.

Hunyadmegyeről a hunyadmegyerieknek. *)

Kun Róberttlől.

Szép az aranykalászszaal ékes rónaság, a sík pusztá, melynek se halma, se erdeje, hol a szem végig tekinthet egyik határtól a másikiig, egy-egy sugár tornyon vagy magánosan álló kútgémen akadva meg legfőlebb, hol a lenge délibáb csodás játékok úz képeletünkkel: városokat, pálmaligeteket, óriási nyájakat varázsolva elé, hogy egy perc alatt a tenger árjába temesse el, képek, melyek a költő dalra lelkesítik, melyeknek nagyszerűsége előtt porba hullunk önsemmiségünk érzetében, de azért a természetet a maga igazi változatosságában, a maga igazi nagyszerűségében csak a hegyvidéken láthatjuk; az égnek meredező sziklák óriási tömegei, melyek közt tájékozva tőr magának útát a szilaj hegyi patak s a sötét erdőkkel borított hegylejtők egyaránt tanuskodnak azon óriási küzdelemről, mely e föld alakulásának első stadiumaiban vívott, azon erőről, melylyel a természet műveit létesíté!

És a természet e szépségeiből, e változatosságából bőven kijutott a maga osztály-része meggyeknek. „Ha a föld isten kalapja, úgy hazánk bokréta rajta” — mondja a költő; nem vétek az igazság ellen, ha e sorokat így alakítom át: „Ha hazánk isten kalapja, úgy meggyén bokréta rajta, oly szép viruló szívet s lelket andalító!” Mily szép meggyeknek fővölgye a Maros mentén; magas, erdőkkel koszorúzott hegyek szegélyezik két oldalt a folyót, mely viruló községek és falvak gazdag határai közt siet tova; a dévai várhegy a folyó közelébe nyomul előre, sötét romjai, mint az elmúlt századok komor emléke, tekintenek alá a folyó hullámaira, míg alant, homlokát szőlőkkel diszítve, örvend az életnek Déva; túl a folyón, meredek hegyoldaltól, mint odatapasztott fecskeszékek tekint le Nagyág a völgy mélyébe. Főlebb, a hol a Sztrigy egyesül a főfolyóval, emelkedik az Aranyhegy csodás alakja, míg Szászvároson fölül egyszerre kiszélesedik a völgy, a hegyek hátrább húzódnak és széles nagy mezőnek, meggyén kenyérmezejének adnak helyet. És e

*) Felolvastatták a hunyadmegyeri tört. és régészeti társulat járára Déván rendezett közvacsora alkalmával.

övölgygyel versenyre kelnek a szépség korszorjáért a mellékvölgyek: a Cserna-, a Sztrigy-, a Zsil-, a Körös az ő számos oldalvölgyeikkel, mindmennyi elragadó képet nyújtanak, mindeniknek van valami saját szépsége, saját bája, melyet egyszer látva, nem lehet többé elfeledni.

És a mily nagy a változatosság és gazdagság a formákban, ugyanilyenek látjuk azt a tenyészetben is. Mig a Retezát 2000 méternél magasabb gerincén csak a kuszó fenyő él meg, s a havasi boglyok tudnak nagy nehezen megérni, addig a maros-németi parkban az olaszországi vetélkedő zamatos fűgét érleli meg a nap heve. Sötét fenyvesek aljában gesztenye- és gyümölcsös-erdők s nagy kiterjedésű szőlőhegyek terülnek el.

És mióta az alkotó természet rózsás kedvében kétszer is megrázta volna áldást szóró bőségszaruját, midőn megyénk fölött elbegett, a föld méhébe is kiapadhatatlan kincseket rejtett el, melyeknek kiaknázásával száz, meg száz ember foglalkozik nehéz földalatti munkában. Körösbánya, Suda, Boicza s főleg Nagy-Ág aranybányái, Telek, Govosdia, Gyál, vasbányái, Petrosény kőszéntelepei mindmennyi élő bizonyítványai megyénk érzékezettségének. És mit szóljak a gyógyjerejű ásványos forrásokról, melyek megyénk területén nagy számmal bugyognak fel, s melyek közül elég csak a látogatottabbakat felemlítenem, a minők Alvásza, Boholt, Algyógy és Kalán. Igaz, hogy a mai nemzedék, mely a fürdőkhöz is inkább a kényelmet, mint a gyógyhatást keresi, nagybárra elfordul a primitív berendezésű forrásoktól, pedig egyik vagy másik a multban élénk és látogatott volt. Pusztá-Kalán egyike lehetett a római előkelő világ legélénkebb fürdőinek, míg Algyógon a legnagyobb erdélyi fejedelem Bethlen Gábor keresett 1629. nyarán súlyosbodó betegsége ellen orvoslást.

De nemcsak természeti szépségében, nemcsak földalatti és földalatti kincsekben gazdag a megye. Hunyadvármegye ép oly gazdag történelmi eseményekben is. A világforgalomnak s a népek hullámzásának két fő útvonala itt a megyében találkozik egymással, az egyik a Maros völgyén összeköti a keleti kárpátok vidékét a nagy magyar Alföld szívével: a Tisza völgyével, mely útnak végpontján épült Szeged, népességre második városa hazánkban; a második pedig a teregovai és vaskapui hágókon át összeköti az Aldunát a Strigy völgyén keresztül a Marossal. Ez útvonalon a szép hátszegi völgy kijáratánál épült az egykor oly nagy kiterjedésű és hatalmu dák birodalomnak fővárosa Zarmisegethusa; ez útvonalon hozta be Ulpianus Trajanus császár a győzhetetlen római legiókat; itt vívta utolsó halálúját egy elszánt nép a hódítóval, s csak akkor adta meg magát, midőn elhullának legjobbjai a hosszú harc alatt.

És Zarmisegethusa romjából új Phönixként támadt fel a római provincia: Dacia büszke fővárosa, Ulpia Trajana, melynek most már nagybárra földdel takart romjai egykori nagyságának hirdetői.

A homályos századok homály borította eseményeit felfejteni és kideríteni a régiség- és történetbúvár feladata lévén, azok kívül esnek egy szerény felolvasás körén; a kevésbé fontos eseményeket szintén mellőznöm kell, mert felolvasásomnak 20 percnél tovább nem szabad tartania, így kívánván ezt a programot a köztársasági vágyó közönség érdeke, s azért csak három fontos történelmi eseményt fogok most felhozni, három, melynek területén vívott csatáról megemlékezni; a hősök hamvai rég egyesültek az őket takaró anyafölddel; kő nem jelöli nyugovásuk helyét, ércszobor nem emelkedik hantjukon, de azért emléküket megőrizte és ércnél tartósabban szívébe véste a hálás utókor, s a kik a hazáért, a haza védelmében lettek dicső halált, azoknak a haza történetének évilapjain s polgárainak emlékében biztosította a halhatatlanságot!

Az első fegyvertény hőse dicső emlékü Hunyady Jánosunk, ki a megye és országrészek biztonságára építé a ma is fennálló vajda-hunyadi várat; mert miként a dák birodalomra a Vaskapu-szoroson keresztül jött a romlás, úgy Erdélyt is innét fenyegették pusztulással az oszmán hadak. 1442 elején Mezőbég hozott be egy 80,000 emberből álló had-

sereget, mely márcz. 18-án Szent-Imrénél megverte az erdélyi sereget, megölte vezérét Lépés György püspököt. Mezőbég ezután rablásra bocsátja szét csapatait, később pedig Szébest veszi ostrom alá, hol eléri végzete, mert Hunyady János újonnan szedett csapataival a szorongatott város alatt terem, s Kemény Simon hősi önfeláldozásának árán megsemmisíti az egész török sereget, megszabadítja a foglyokat, megmenti a tőrdelek zsákmányt. De alig tért vissza tűzhelyeihez az erdélyi had, már is újabb vészkiáltás verte fel azt nyugalmából. Murad szultán a szenvedett vereség miatt bosszúra gyuladva, Szehabeddin pasa vezérlete alatt, egy újabb, szám szerint körülbelül 80,000-nyi hadat indított Erdély felé, mely Havasalföld elpusztítása után júliusban már a vaskapu előtt állott; Hunyady, kinek egész serege csak 15 ezer emberből állott, vezértársával, Ujlaki Miklóssal, sietett a veszélyeztetett szoros védelmére, elszánuva győzni, vagy halni, mert az útközöttől függött nemcsak Erdély, hanem az egész magyar haza sorsa. A hegyzorosokban vívott csata öldről volt; az eredmény sokáig késett, míg végre csapataink vitézsége győzött az ellenség nagy száma felett. A nagy férfiú ismét megfelelt a nemzet reményeinek, győzelme még fényesebb, az oszmánok vesztesége még nagyobb volt, mint előbb: elesett fővezérök 6 béggel, s a seregnek alig fele ment vissza a Dunán. A szultán a veszteség hallatára általános gyászt és bűjtőt rendelt, hadai pedig sokáig nem mertek Erdélybe jönni:

(Vége köv.)

Idegének névsora.

(1882. okt. 28-án.)

Nemzeti-szálloda.

Rausnitz Károly, ut. Bécs. Proncsiner J., kerekedő, B.-pest. Werner Adolf, ut. Bécs.

Biasini-szálloda.

Kremiczky J., birt. Verespatak. Kovács Gerő, keresk., Csáki-Görbő. Lészai Ferenc, birt., Csáki-Görbő. Richter Antal, keresk., S. Sz.-Ujvár. Zabulnik Gábor és neje, keresk., Retteg.

Hungaria-szálloda.

Kohe Felix és neje, magánzó, Bécs.

CSARNOK.

DESTRÉMEAUX UR.

Lélektani regény.

Írta: Jean Richepin.

Fordította: Kárpáthy János.

(Folytatás.)

De hiszen ön nem is értheti meg az állatam imént mondottaknak célját! Hiszen még nem ismertem meg azt anna borzasztó csapással, mely Destrémeaux úr harmadik levelének alakjában sújtott le reánk. Előfogom önnek olvasni e levelet. Terjedelmes ugyan, de azért nem fogja önt untatni; egy ember szívének minden érzelmét kitarva fogja ön abban találni. Mi e levelet azon napon vettük, melyen az atyám által Destrémeaux úrnak kitűzött határidő lejárt; képzeltél ön, hogy az érzelmeknek mily viharát költé fel bennünk annak olvasása: sajnálkozás, méltatlankodás és visszatetszés váltak fel bennünk egymást. Még ma — negyven év eltelté után — sem olvashatom át e levelet a legmélyebb meggyőződés nélkül. Hallgassa meg:

„Uram!

A három év letelt és szerencsés csillagzatom lehetővé tette céloim elérését: sikerült szert tennem 10,000 franknyi évi jövedelemre, mely azon kellemes helyzetbe juttat, hogy újlag megkérhessem leányam kezét. De azon pillanatban, midőn kezemet szándékozom nyújtani azon boldogság után, melyet annyira óhajtok, egy utolsó és nyomasztó aggály fog el. Iszonyu lelkiismeretfurdalást érzek, a mely ellen küzdeni, a melyet legyőzni nincs erőm; érzem, hogy tartozom önnek egy őszinte vallomással, melynek megtételével, sajnos, mindaddig késlekedtem. Bocsásson meg, uram, hogy ily sokáig halasztgattam e vallomást. Elismerem, hogy helytelenül cselekvém, sőt talán vétkeztem is, hogy eltitkoltam ön előtt azt, a mit kötelességem lett volna önnek elmondani, még mielőtt átléptem volt házának küszöbét.

Azon mely és rajongó szeretem, a melylyel kedves leányáért viseltem, szolgáljon mentőgémül, hogy a becsület parancsszáva ellenében rejtettem ön előtt azon titkot, mely-

nek megvallása hihetőleg örökre elzárta volna előlem az önké hűzát. De most, habár örökre elvesztendém is ez által életem boldogságát, be fogok vallani mindent, és — habár elkésvé is — jóvá teendém hibámat. Még boldogságomhoz sem akarok a becsület rovására jutni. Életemnek szomorú és rendkívüli eseményei talán némi könyörületességre fogják önt indítani, és épp azért eszedem önnek, hogy kísérelje mindvégig figyelemmel e levelem tartalmát, és ne dobja azt félre amaz első, borzasztóan hangzó szónál, melyet a következő sorban fog ön találni.

Én uram, bohóc vagyok, a ki bukfeneczeket hánycs és erőművészi mutatványaimat tárom ki a közönség előtt; ily módon szerezem vagyonomat. Fájdalom! tökéletesen méltányolni tudom azon teljesen okadotlat haragot, mely önt elfogja azon hallatlan dolognak megmondolásánál, hogy egy Paprika Jancsi, egy nyomorult bohóc vakmerősökök közül kéri az ön lányát, ki a császárságnak egyik legvitézebb ezredese volt! Igénis uram, átlátom saját magam, hogy mily nyomorult vakmerő ember vagyok én, a ki pénzért ugrándozó bohóc létemre megkísérlettem betolakodni egy tisztességes és közbecsülésnek örvendő családba. Megérdemlem az ön teljes megvetését, amiért megkísérlem egy katonának és hősnek leányát elrabolni, én a nyomorult bohóc, ki a vihogó közönségnek is csak gúny tárgyul szolgáltam, majomként firtogtatta a kezét, és cigány kölyökként hánycsa a bukfeneczeket, eltűrve arczulapásokat és rugásokat, hogy a közönséget jó kedvre derítsem, a ki lelketlen állatként idomítottam főnököm által. Terdeimen kérek öntől bocsánatot, uram, hogy csak álmaimban is gondolni vakmerősöködettem egy oly összeköttetésre, mely az ön becsületét nevével az én gyalázatommal hozná kapcsolatba.

Miután oly mélyen megaláztam magamat az ön jogosult méltatlankodásával szemben, engedje meg uram, hogy kissé felemljem fejemet, elmondandó önnek a következőket:

Ha végig olvasta ön levelemet, meggyőződést fog szerezni az iránt, hogy valóban bírok némi joggal arra, hogy felemlít fővel beszélhessek önnek néhány percig.

Zsenge gyermekkoromtól kezdve szüleim társaságában éltem, kik bohócok voltak, hozzászokhattam ezen dicsemlen életmódhoz, mindamelllett a büszkeségnek egy velem született érzete nemcsak a kényszerített arra, hogy búcsút mondjak ezen foglalkozásnak; lehetséges, hogy úgy fogja ön találni, miként némileg dicsemlenre válik ez eljárás. Egy szép napon — dacára azon napról-napra növekedő tettségzajnak, mely mutatványaimat mindenkor kísérté, dacára a fényes anyagi sikernek, a mely oly gyakran képes elhallgattatni a lelkiismeret hangjait — leküzdhetetlen ellenszenvet kezdék érezni az általam folytatott nyomorult mesterség iránt. Akkor állottam dicsőségem tetőpontján, ha ugyan szabad e magasztos kifejezést egy műlovar sikereire alkalmazni.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

— A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara október 31-én d. u. 3 órakor közgyűlést tart, melynek tárgysorozata: I. Titkári jelentés a kamara ügyforgalmáról. II. A földmívelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszterium leirata a tutajozás és fauszatás szabályozási ügyében a nem hajózható folyók. III. A zenggi kereskedelmi- és iparkamara indítványa a kávé fogyasztási adójának eltörlése iránt. IV. Véleménynyilvánítás a szász-régeni vásárvám és új vásár, b) a m.-örményesi vám-tariffa, c) az udi-szentpéterei vásárvám felett. V. Bizottsági vélemény a) vasárnapi munka korlátozása, b) a bagatell-bíroságról szóló törvény módosítása felett. VI. Az erzsébetvárosi ipariszolgák segélyezésére vonatkozó javaslat. VII. A roveretói és veronai keresk. és iparkamarák körlevelei az árvízkarosultak ügyében. VIII. A kolozsvári ipariszolgák felügyelő bizottságának jelentése az 1881-es ik tanévről. IX. Az osztrák-magyar banknál sorsolás éshalozás következtében megtörtült váltóbírálok helyébe 6 új kijelölés. X. Nefaláni indítványok.

— A magyar kereskedelmi m. szótár. A magyar kereskedelmi csarnok több oldalról hozzáérkezett levélből arról értesült, hogy a kereskedelem magyarosodásának leginkább a megfelelő értelmű és rövidségű magyar kereskedelmi műkifejezések hiánya áll az útjában, a melyben ez ok miatt már az üzleti könyveknek magyar nyelven való kezelése is nagy nehézségekkel jár, a távirati jegyzékváltások pedig a legerősebb hazafiai érzet mellett is anyagi károsodás és a tartalom kellő megértésének kockázatát teszi nélkül magyar nyelven épen nem eszközölhetők. Ennélfogva a csarnok elnöksége elhatározta, hogy megkeresi a magy. tudományos akadémiát, miszerint a szükséges kifejezések megalakítását és meg-

honosítását, illetve a tervben levő „magyar kereskedelmi m. szótár“ egybeállítását és kiadását lehetőleg siettesse.

— Vasúti talpfák szállítása. A cs. kir. déli vaspályatársaság átiratot intézett az országos iparegyesülethez, melyben a közmunka és közlekedési miniszter által a hazai ipar fejlődése és előmozdítása tárgyában valamennyi hazai vasúttal közölt körlevélre való hivatkozással és az országos iparegyesületnek az említett vasúttársulathoz intézett beadványára folytán, beküldi a társaság magyar vonalához szükséges talpfák szállítására vonatkozó pályázatot, hogy azt a szállításiügyi bizottsággal, illetve az érdekelt iparosokkal közölje. Az említett pályázati hirdetmény, mely már jövő hó 3-án lejár, az iparegyesület helyiségében (Ferenciek bazára 1-ső em.) a hivatalos órákban betekinthető.

— Az élelmiszerek ellenőrzésére alakult társulat előkészítő bizottsága már megállapította a kibocsátandó körlevél, felhívás és aláírási iv szövegét, mely szerint a társulat tagja lehet mindenki, a ki maga is nem foglalkozik élelmi szerek eladásával. A tagoknak erkölcsi kötelességük lesz, ha az élelmi szerekben a legcsekélyebb hamisítást tapasztalnak, azt a társulattal, a beszerzési forrás megnevezésével és egy minta beküldésével, tudatni, mely viszont a magarésztől az ügyet megvizsgálva, meg fogja tenni az ily hasonló esetek megállításához szükséges intézkedéseket. A bizottság a napokban fogja szétküldeni a körlevelet, de előzetesen értekezletet fog tartani, melyben az alakuló közgyűlés napját meg fogja állapítani.

Heti jelentés a budapesti gabnatözsderől.

Budapest, október 27.

(Steiner József és társa termény-, gabona- és bizom. fizetettajdonos jelentése.)

A hangulat tartósan kedvező maradt, lényeges árváltozások nem történtek. Külföld keves árú vásárolt és nagyobb része hetiforgalmunknak beföldi beszerzésekre szorítkozott. Buza szilárd.

Mai árjegyzéseink: Tiszavidéki, Pest-megyei és Fehérmegyei 78—79 k. 9.60—85, 79—80 k. 9.90—10.80—82 k. 10.10—30. Bánsági 25. Bácskai 15. Észak-magyarországi 40—50, üszögös, kinőtt fajok még további 40—50 kral olcsóbban fizetettek. Össze 9.25, tavaszra 9.32. Rozs változatlan. Elsőrendű 7.40, közepes 7.10, silány 6.75, össze 7. Árpa csendesb. Egetni való 7.50—8.50, sörfőzdei 9—10. Teengeri 20 kral olcsóbb, 6 áru 8.10—30, nyári lanya 5.10—20, nov.—decz. 5.30 kötecsk. máj.—jun. 5.87. Tavasz hónapokra 5.50—60. Zab szilárd. Silány 5.40—60, közepes 5.80—6, jó áru 6.10—20, elsőrendű 6.50, össze 6.37, tavaszra 6.30. Bab csendes. Erdélyi 10.30, törpe 12, dunavidéki 10—10.40, barna 0.25. Káposztarepce szilárd, 15 frt. Kötések 1883. aug.—sept. 13 1/2. Vadrepce szilárd, 7—7.50. Heremag 60 frt. Kelt. Kendermag 10—10.75, Lenmag szilárd, 12—12.50. Köles 6—6.25—ön kelt. Kása zsákostól 10.50—80 kinaltatik. Burgonya csendes. Kovért 1.40—60, közepes 1.80—90, elsőrendű 2.10.

Pénzüllőget 5%, kamatra nyújtunk ügyfeleinknek beraktározott árukra és feladási bevényekre. Az előleg minden városban főlvehető, hol pénzintézet létezik. Zsákölösön-díjt hetenként 1/4 krt számítunk a hozzánk küldendő árukhoz. Raktározási illeték havonként m. mázsánként magánraktárakban 1 1/2—2 kr, közraktárakban 4 1/2 kr. Közraktári illeték átmeneti forgalomban egy kocsiakomány után: az osztrák államvasút közraktáraiban 5.25, a fővárosi közraktárakban 7.05 frt.

Felelős szerkesztő:

AJTAI K. ALBERT.

Laptalajdonosok:

K. PAPP MIKLÓS ÖRÖKÖSEI.

NYILTTÉR.)*

A Butor-Album

minden rendű és rangú butorvásárlónak nélkülözhetlen kézikönyv 900 drb. illusztrációval és árjegyzékkel, 1 frt 50 kr-ért kapható:

J. G. és L. Frankl

Wien, II. Obere Donaustrasse 91.
103 neben dem Schöller-hofe.

Gazdag választék kész butorokban, olcsó tartós, elegans. (5—12)

*) E rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget nem vállal a szerk.

H I R D E T É S E K.

Végrehajtási ár. hirdetmények.

Sz. 167—1882.

Hirdetmény.

(739 1—1)

Rodstein Dávidnak Rodstein Páni elleni 450 frt tőke és járuléka iránti ügyében. a kolozsvár városi kir. járásbírósnak 1892—1882 sz. a. tordai k. járásbírósnak 1688—1882 sz. végzése folytán lefoglalt, Majer Sámuel részére felül foglalt és 348 frt. 49 krra becsült házbeli butorok, ruháneműk, bolti felszerelvények és árucikkek stb.-ből álló ingóknak az elárverésére határozott 1882. november hó 6-ik délelőtti 9 órája tűzött ki a lovagutca 13 sz. a. házhoz.

Kolozsvárt, 1882 október hó 21-én.

PIGER JÁNOS
k. végrehajtó.

Tüzi fa

leszállított áron, készpénz fizetés mellett,
árkötelezettség nélkül.

4 köbméter: 2 köbméter:

BÜKKFA, hasábos 11 frt 5 frt 50 kr.) Szállítás
TÖLGYFA, gömbölyű alakban 9 frt 4 frt 50 kr.) nélkül.

Kurtára felaprítva, házhoz szállítva, kamarába berakva, minden
további díj nélkül.

4 köbméter: 2 köbméter

BÜKKFA, aprítva 14 frt — 7 frt — kr.) Házhoz
TÖLGYFA, „ 13 frt — 6 frt 50 kr.) szállítva.

Csakis teljes 4 köbméter méretű öleket szolgáltatnak ki és ezért legolcsóbb Kolozsvárt — Megrendelések elfogadtatnak a vasúti indóház melletti faraktárban, valamint Puskás Béla ur belmagyar-utca szögleti üzletében; továbbá kevesebb mennyiségű fa a fent jelzett méretnél szintén jutányos áron Pohl Vilmos urnál nagyhid-utca a fehér hajóhoz címzett üzletében mindenkor találhatók.

Tisztelettel

(669 4—*)

Szentjánosi Ferencz.

Ujonnán épült

TÉLI TEKE-PÁLYA!

Van szerencsém a n. é. közönségnek ajánlani
Kolozsvártt, belmagyar-utca 51. szám
alatti telkemen ujonnán épült, kényelemmel el-
látott **téli teke-pályát (kuglizó).**

Különösen kész vagyok a napnak különböző
óráin azt — előleges megállapítás szerint —
ZÁRTKÖRŰ TÁRSASÁGOK RÉSZÉRE FENNTARTANI.
Egyidejűleg tiszta és olcsó asztali boraimat, iz-
letes és olcsó konyhámát is bátor vagyok
ajánlani.

(723 3—15)

Andráshofszky Dániel,
belmagyar-utca 51 sz. a.

VILÁGRASZÓLÓ
POSTA-KÜLDEMÉNY
KÁVÉ — THEA.

Egyenesen Hamburgból
postán bérmentve pakolással együtt
mint tudva van valódi jóízű áru
5 kilós zacskókban utánvét mellett.
frt. o. é.

Rio, finom erős	3.45
Santos, szapora erős	3.60
Cuba, ff. zöld erős	4.10
Ceylon, kekes-zöld erős	5. —
Arany-Jáva, kiváló finom	5.20
Portorico, delicat finom ízű	5.40
Gyöngy kávé, legf. zöld	5.95
Jáva, nagyszemű, erős, delic.	5.95
Menado, barna legf.	6.35
Jáva Ia, nemes kitűnő	7.20
Afr. gyöngy Mocca valódi	4.45
Arab Mocca, nemes valódi	7.20
Különösen kedvelt finom ízű	4.70
Stambul kávé keverék	2.80
Thea per kilo. Congo ff.	2.80
Suchong, ff.	3.50
Családi thea, kiváló finom	4. —
Táblarizs kiváló f. p. 5 k. 1.40	
Kimerítő árjegyzék gyarmatárunk	
szeszek és delicatesszék ingyen	
és bérmentve. (740 1—12)	
A. B. Ettlinger, Hamburg.	

„Az Anker“

élet és járadék biztosító társaság.

Szeptember hóban benyújtott a társulatnál 453 életbiztosítási be-
vallás fl. 1,055.172 összegről, kiállított 482 kötvény 901.774 frt tőkére
tehát 1882. január 1-től benyújtott 4498 bevallás 9,904.369 frttal, s
kiállított 4198 szerződés 8,225.062 frt. tőkével.

A múlt havi bevételek díjakért 238.311 frtot tettek, s így az év első
9 havában 2,249.827 frtot. Halálesetek ez évben 637.752 frt s a társu-
lat fennállása óta 11,295.280 frt lett fizetve. Folyó év május végével
egy kölcsönös túlélési csoport, valamint egy nyereséggel egybekötött
életeseti társulat határozott díjjal és tőkével (E táblázat) került kifizetésre.
Az elsőnek jövedelmi eredménye a közönséges életeseti biztosítások ered-
ményét 25%-kal multa felül az utóbbinál a nyereség hányad a bizto-
sított tőke 41 1/2%-kát tette, úgy hogy 1000 frt biztosított összeg helyett
1415 frt lett fizetve. A legutolsó zárszámla szerint 1881. végével 78,234
szerződésben 125,502.950 frt 14 kr tőke és 44,504 frt 96 kr. életjára-
dék volt az intézetnél biztosítva, s a biztosítási alapok 30,748.225 frt
36 kr. tettek. (741 1—1)

LEGNAGYOBB
RUM és TEA

RAKTÁR.

Rum	Cuba, magas foku	1 lit.	60 kr.
Rum	Jamaica, finom	1 „	80 „
Rum	Jamaica, valódi	1 „	1.40 „
Rum	Old Jamaica, London	1 „	2. — „
Tea	Congo, fekete, finom	1 kiló	3.40 „
Tea	Souchong, legfinom.	1 „	4. — „
Tea	Melange, legfinomabb	1 „	6. — „
Tea	Pecco-virág, kitűnő	1 „	6.50 „
Tea	Orange flowers, külön.	1 „	8. — „

GERGELY FERENCZ

gyarmatár raktárában a „Törökhöz“.

(703 3—*)

ARANY- és EZÜST
ÉKSZER-ÜZLET.

Van szerencsém a n. érd. közönség becses tudására
hozni, hogy

Kolozsvártt a belmonostor-utczában 25. sz. a.

ACZEL LAJOS

ezég alatt eddig fennálló arany- és ezüst-ékszerüzletében

KOSTYA JÁNOS

ékszerész-társultam.

Raktárunkat a kor kivánalmainak megfelelőleg

a legnagyobb választékossággal
rendeztük be.

Elvállalunk minden e szakmába vágó megrendeléseket,
régir tárgyak ujjaalakítását, templomi mun-
kákat, tüzi aranyozást és ezüstözést; min-
dent jótállás mellett.

A LEGJUTÁNYOSABB ÁRAKÉRT.

Raktárunkból és műhelyünkben kikerülő minden egyes tárgy
fémjelző van.

Vidéki megrendeléseket is azonnal és pontosan teljesítünk.
A n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva magunkat.

Teljes tisztelettel

(721 3—3)

ACZEL és KOSTYA

ékszerészek.

Kolozsvártt, belmonostor-utca 25. sz. Redoute-épület.

Üzlethelyiség változtatás.

Alólirott tisztelettel tudatom, hogy eddigi női divatkelme kereskedésemet

Férfi- és női-divat-, vászon- és posztó-üzletté

átalakítván, azt a néhai

VOITH JOZSEF-féle üzlethelyiségbe (Teleki-ház, főtér és belközép-
utca szeglet) helyeztem át,

a hol új üzletemet szokott pontossággal és szoliditással folytatni lesz törekvésem. Együttal jelentem, hogy a régi üzlethelyiségemben

szőnyeg-, butorkelme-, finom pokrócz-, paplan-, függönykelme és matrác-raktárt

rendeztem be, a melyet, mint e piacon egészen új szakmát, a n. é. t. cz. közönség nagybecsű figyelmébe aján-
lani bátorodom.

A midőn az eddigi nagybecsű bizalomert őszinte hálámat fejezném ki, remélem hogy azt új vállalkozá-
somban is megőriznem és öregbitem sikerülend.

Kolozsvárt, 1882. szeptember hó.

Teljes tisztelettel

Gámentzy János.

(410 15—20)

RÉGI VAGY HASZNÁLT KÖNYVEK

KÖNYVTÁRAK

KÉSZPÉNZEN MEGVÉTELEK.

ANTIQUAR ÉS ÚJ LESZÁLLÍTOTT ÁRU

könyvek, zeneművek,

valamint bárhol és bárki által hirdett

irodalmi és művészeti újdonságok

nagy választékban kaphatók és megrendelhetők

Demjén László

könyv, mű- és zenemű kereskedésében

Kolozsavart a takarékpénztár épületében,
a piaristák temploma mellett.

Zongorák, Pianinok és Harmoniumok

gyári áron jótállás mellett adatnak.

(695) Zongorák kikölcsönözhetnek. (2—*)

Valódi csak ezen védéllyel:

Ne köhögj!

Méz növény maláta kivonat
és cukorkák.PIETSCH L. H.
és társától Boroszlóban.

Számos köszönnirattal elismert legjobbját és kipróbált értékű elvezeti szer köhögés, számarhur, nátha, rekedtség, nyálkásodás, nyak- és mellfájdalom ellen az egyszerű hurutlót a tüdővész. Figyelembe veendő!

Számos elismerésen kívül a német birodalmi kancellár herceg BISMARCK ömögasságának köszönnirattát is bírjuk.

A kivonat ára üvegenként 80 kr., 1 fűt 50 kr., és 2 fűt. A cukorkákból egy zacskó 25 és 40 kr. — Kapható Kolozsavart Szék M. győgtárban. (772 1—*)

BUM MÓRICZ

legrégibb posztókereskedése

BRÜNNBEN

ajánlja a következő időnyre:

3 méter 20 cm. vagyis 4 1/2 bécsi rőf valódi brünni gyapjuszövet, jó gyapjából, egész rendbeli ruhára, méterét 2 fűt 60 kr. Összesen 8 fűt 32 kr.

3 méter 20 cm. valódi brünni gyapjuszövet, finom gyapjából, a 3 fűt 60 kr. Összesen 11 fűt 52 kr.

Legfinom. brünni gyapjuszövetek 5 fűt 50 krtól 8 fűt méterre.

2 méter 20 cm. kék, barna, olajszin vagy fekete Palmerston téli kabátunk, méterét 2 fűt 60 kr., öszv. 5 fűt 72 kr., akár Boy, Hóda, Duma-pelyhe vagy Diagon szövetből, méterét 3 fűt, öszvesen 6 fűt 30 kr. Ehhez 1 méter 30 cm. vagy csikos brünni bélést a 1 fűt, öszv. 1 fűt 30 kr.

Finomabb brünni kabát-szövetek minden színben 3 fűt 50 krtól 10 fűt méterre. Bélések való 3 fűt 50 krtól 6 fűt. 1 m. 20 cm., vagyis 1 1/2 bécsi rőf divatos brünni gyapjuszövet madrágnak, méterét 3 fűt, öszv. 3 fűt 60 kr.

Finomabbak 4 fűtől 8 fűt méterre.

Valódi angol utazó plaid 3 m. 50 cm. hosszú, 1 m. 60 cm. széles 3 fűt 75 kr., 5 fűt, 5 fűt 25 kr., 8 fűt, 18 fűt.

Folyton raktáron vannak minden fajta civil, katonai, lőrés, templomi és billiard posztók, darócok és Mencsikoffok; ugyszint minden színű hölgyposztók minden árban.

Megbízások pontosan teljesítenek utavét mellett, bérmentve. Csomagolás nem számítatik. Szövetminták szabóknak bérmentve (576 9—16)

Isten után egyedül az ön Hoff-féle maláta-kivonat egészségi sörének maláta-csokoládének és maláta-kivonatának köszönnihet életem.

Több felüldülnék saját szavai.

Köszönnő-irat

az éltet fenyegető testi gyengeségtől megmentve a Hoff-féle maláta-kivonat egészségi sör által.

Mint hogy az ön jeles maláta-kivonat egészségi sör találmánya, auctant ugyazól-ván a halálától mentő meg: indította érezttem magam, közsémben, a szenvedőknek ajánlani. Egy paraszt, ki máj-, gyomor- és tudhajokról panaszkodott s tanácsomat kérte, mitév legyen, az ön jeles maláta-kivonat sörét ajánlottam s most arra kér, hogy abból hozasson. Az ő szobájában írok tehát s kérem uraságot, küldjön azonnal 26 palack maláta-kivonat sörét és 10 zacskó maláta-csokoládét.

Szt-György (Felső-Muran).

Füzes József, tanító
LEGUJABB KÖSZÖNNŐIRATOK

a csodás gyógyeredményről.

(Jul. 28. 1882.)

Tisztelt ur! Örömmel tudatom, hogy az ön Hoff-féle maláta-kivonat egészségi sörre és a mell-maláta-bonbonai betegségekben a legjobb eredményt mutatták. Hangosabban és tisztán tudok beszélni, a köhögés és mell-fájás alább hagyott s remélem, hogy nemcsak így kiálthatok: „Zivio poglaviti gospodin Ivan Hoff!”

Kérem küldjön újból 13 palack sörét és 1 zacskó bonbon. Tisztelettel
Trnovac (Horvátország) 1882.
jul. 28. Lovro Mihály tanító.
Bregi Jul. 24. 1882.

Kérem küldjön 26 palack Hoff-féle maláta-kivonat egészségi sörét. Azért kérek még, mivel az első 15 palack elhasználása után egészen jobban érzem magam.

Kinder Ludmilla, fő ábiratosné.

Hoff János urnak, a legjobbját európai udvar szállítójának, és, ki biztosságot ad, az arany érdemkereszt tulajdonosának, öb porosz és német rend lovagjának Bécsben. Gyár: Grabenhof 2. sz. Raktár: Graben, Brünnerstrasse 8. sz. HIVATALOS GYÓGYJELENTÉS.

Dr. Seyppel, főorvos: A Hoff János-féle maláta-kivonat egészségi sör kitünő értendi erősítőszere a nehéz betegségből felüldülnék számára, valamint a mellbetegnek is nem igazgató hatásánál fogva, hasonlóan kiváltképpen ajánlható az idült gyomor- és aranyeres bántalmaknál.

ÁRAI a valódi Hoff-féle maláta-kivonat sörnek, 13 palack 6 fűt 6 kr., 28 palack 12 fűt 68 kr., 58 palack 25 fűt 48 kr., 13 palack, töl franco, házhoz szállítva. Bécsből szállítva: 13 palack 7 fűt 26 kr., 28 palack 14 fűt 60 kr., 58 palack 29 fűt 10 kr. — 1/2 kilo maláta-csokoládé I. 2 fűt 40 kr., II. 1 fűt 60 kr., III. 1 fűt. (Nagyobb vételnél engedmény) Maláta-bonbon egy zacskó 60 kr. (1/2 és 1/4 zacskó is adatik). 2 fűt alóli megrendelés nem fogadtatik ei.

A Hoff János-féle készítmények 58-szor tüntették ki császárok és királyok által. Páratlanul áll e tekintetben.

Kapható Kolozsavart Dietrich S., Szék Miklós, Bíró János és Gergely Ferenc uraknál Brassóban Eremias Demeter, I. L. & A. Hessheimer, Fogarashan Bergleiter, Gy.-Fejervárt Mihelyes Zs. N.-Enyed Kovács J. Medgyesen Breckner K. Segesvárt J. B. Misselbacher, Tordán I. Timbush fia. M.-Vásárhelyt Bucher M., Huttlesz K. N.-Szeben Jahn Fer. Déva Izzekutz Gergely uraknál.

(646 5—14)

Nyomatott a „Magyar Polgár” könyvnyomdájában (K. Papp Mikl és örököseivel) Kolozsavart.

3 fűt ELŐLEG és 1 „ heti törlesztés

mellett

AMERIKAI EREDETI
SINGER
varrógépek kaphatók
csupán egyedül

a gyár vezérügynökénél:

NEIDLINGER G.,

belközép-utca 5.

Eredeti SINGER GÉPEK
más helyt
NEM TALALHATÓK!

(565 18—*)

Naponta friss Tekei
VIRSLI.

Külföldi sajtok.

Ementhali.
Groyi.
Parmesan.
Gorgonzola.
Roquetfort
Eidami
Neufchatel.
Strassburgi.
Hagenbergi.
Imperial.

Honi Sajtok.

Br. Bánffy. (Borsai.)
Kendi-Lonai.
Korbuly. (Szinyei.)
Mármarositehénsajt.
Mármarosi Mont'd'or.
Monostori.
Liptai Turó.
Tátrai turó.

CSIKI LUKÁCS

fűszer, liszt, csemege, bor és ásványvíz üzlete
a Horgonyhoz Kolozsavart.

Husneműek.

Mortadela, olasz.
Nyelv sajt.
Szarvasgomb. májos.
Főtt sonka.
Párisi Kolbász.
Lengyel kolbász.
Páczolt sonka.
Páczolt szalonna.
Debreczeni kolbász.

Halak.

Angolna.
Sardinia.
Sardella.
Orosz hal.
Hering.
Hering tekeres.
Tinnhal.
Pisztrang olajba.
Vizaikra.
Rákfark.

Legnagyobb

THEA és RUM

raktár. (609 34 1/2—100)

LEGNAGYOBB CZIPÓÜZLET

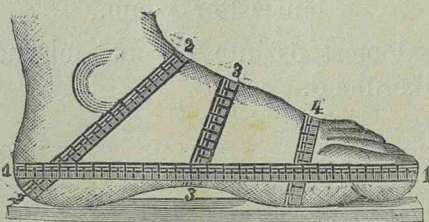
Kolozsavart

FERENCZI IGNÁCZNÁL.

főtér 26. sz. a.

megrendelések

minta czipó vagy mérték után pontosan és jutányosan elkészíttetnek.
(708 3—*)

Tötöri Sajt

(az eddigi készítményeknél is jobb)

Kapható:

NOVÁK VICTOR-nál

b.-közép-utca. (736 2—2)

Figyelemre méltó!

A Feketeerdői üveggyár
erdélyi főraktára Kolozsavart

HUNWALD LIPÓT-nál

tart folytonosan NAGY RAKTÁRT mindennemű közönséges fuvott-, egy a legfinomabb, külföldi gyárakkal versenyképes kristály-metszett üvegekből, sör- és borívó garnitúrákból;

gyógyyszertári újabb mintájú üvegekből,

ajánlja továbbá

KÜL- és BELFÖLDI KÖZÖNSÉGES,
valamint belgiai

Solin-tábláit,

hazai és csehországi porcellán- és kőedényt,

BÉCSI LÁMPA nagyraktárát,

TÜKRÖKET arany- és diszes fakeretben.

ELSŐ KOLOZSVÁRI (720 2—20)

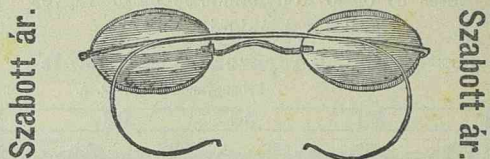
ÜVEGMETSZŐ MŰHELY.

Ablaküvegezési munkák vállaltatnak vidéken és helyt.

HUNWALD LIPÓT, belmagyarutca 4. sz.

Csak nov. 30-dikáig.

Kolozsavart a takarékpénztár épületben.

HATSCHEK MIKSA

Látszerész Budapestről, váci-utca 23.

(A m. k. t. egyetem és Rókus-kórház szállítója.)

Kaphatók: legfinomabb szemüvegek, orrszorítók, lorgnetek csinos és észszerű kiállításban, finom készített kristály-üvegből, vagy hegyi-jegekből a legjutányosabb árak mellett.

Színházi és tábori lát- és távosövek 3 fűtől feljebb. Aneroïd légsúlymérők, hőmérők, rajzeszközök s minden e szakba vágó tárgyak.

Villanyos szoba- és házi sürgönyöz berendezések.

JAVÍTÁSOK elvállaltatnak és itt elkészíttetnek. — Árvult látszerék becsérletnek. (712 4—5)

CSAK 3 NAPIG.

A főtér, a Takarékpénztár-épületben létező

Gansl Márk-féle

csődtömegből

a férfi ruhák

és gyapjuszövetek

a helyiség kiürítése czéljából, feltűnő

LESZÁLLÍTOTT ÁRAKON

árusítatnak el.

A ki tehát olcsón akar vásárolni, ne mulassza el a kínálkozó alkalmat.

Csak 8 napig tart.

(722 4—4)